

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven, att lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 temporärt ändras samt att lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna, lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi och lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik ändras.

Den nya lagen ska innehålla bestämmelser om de myndigheter som ansvarar för förvaltning och granskningar av samt tillsyn över reserven samt om de åtgärder som stöds. Lagen är nödvändig för att den finansiering som reserverats för Finland ska kunna utnyttjas. I lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028, lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna och lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi görs de ändringar som föranleds av reserven och i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik görs en uppdatering av teknisk natur. Genom den nya lagen kompletteras Europaparlamentets och rådets förordning om brexitjusteringsreserven.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den. I budgetpropositionen för 2023 föreslås en bevillningsfullmakt för stödjande av projekt för utvecklande av företagsverksamhet på 9 miljoner euro för det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven under moment 32.30.42. (stödjande av företagens utvecklingsprojekt, förslagsanslag). Största delen av de pengar som reserverats för Finland kan bli oanvända, eftersom den ekonomiska skada som Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen har orsakat små och medelstora företag inte är betydande.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023. Lagen om ändring av lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 föreslås gälla till och med den 1 januari 2027.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	3
2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll	5
3 Nuläge och bedömning av nuläget	7
4 Förslagen och deras konsekvenser	10
4.1 De viktigaste förslagen	10
4.2 Huvudsakliga konsekvenserna	13
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	13
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	15
4.2.3 Övriga konsekvenser	17
5 Alternativa handlingsvägar	17
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	17
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	17
6 Remissvar	18
7 Specialmotivering	20
7.1 Lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven	20
7.2 Lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028	29
7.3 Lag om närings-, trafik- och miljöcentralerna	32
7.4 Lag om Enheten för utredning av grå ekonomi	32
7.5 Lag om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik	33
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	33
9 Ikraftträdande	33
10 Verkställighet och uppföljning	33
11 Förhållande till budgetpropositionen	33
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	34
LAGFÖRSLAG	42
Lag om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven	42
Lag om temporär ändring av lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028	47
Lag om ändring av 3 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna	49
Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	50
Lag om ändring av 5 och 7 § i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik	51
BILAGA	53
PARALLELLTEXT	53
Lag om temporär ändring av lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028	53
Lag om ändring av 3 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna	56
Lag om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi	57
Lag om ändring av 5 och 7 § i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik	58

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EU, Euratom) trädde i kraft den 1 februari 2020 och den övergångsperiod som avses i artikel 126 i avtalet upphörde den 31 december 2020. Förenade konungariket, nedan Storbritannien, deltar inte längre i EU:s inre marknad, tullunion eller mervärdesskatte- och punktskatteområde. Den fria rörligheten för personer, varor och tjänster har upphört. De hinder för handeln och den fria rörligheten mellan unionen och Storbritannien som orsakades av Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen har omfattande följder för företagen, särskilt små och medelstora företag och deras anställda.

I Europarådet den 17–21 juli 2020 kom man överens om att inrätta en brexitjusteringsreserv för att motverka negativa konsekvenser av Storbritanniens utträde och kommissionens fick i uppdrag att lägga fram ett förslag till lagstiftning om saken.

I rådets förordning (EU, Euratom) om den fleråriga budgetramen 2021–2027 (2020/2093) föreskrivs det om brexitjusteringsreserven och att anslagen för den ska föras upp i unionens allmänna budget som en avsättning.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1755 om inrättande av brexitjusteringsreserven antogs den 6 oktober 2021.

1.2 Beredning

Beredningen av EU-rättsakten

Som en del av beredskapspaketet för Storbritanniens utträde ur Europeiska unionen lade kommissionen den 4 september 2019 fram ett förslag om ändring av förordningen om europeiska solidaritetsfonden för att mildra den negativa inverkan för medlemsstaterna av ett utträde ur unionen utan avtal. Behandlingen av förslaget förföll på grund av medlemsstaternas åsiktsskillnader. Den 26 september 2019 överlämnades utredningen E 40/2019 rd om saken. https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sidor/E_40+2019.aspx

Kommissionen lade den 25 december 2020 fram ett nytt förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om brexitjusteringsreserven för att bekämpa de negativa konsekvenserna av Storbritanniens utträde COM(2020) 854 final jämte bilagor. Statsrådets skrivelse om saken U 4/2021 överlämnades den 4 februari 2021: https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sidor/U_4+2021.aspx.

Riksdagen betonade i sitt ställningstagande att det är fråga om en exceptionell och tidsbegränsad åtgärd av begränsad storlek vars syfte är att stödja de områden och sektorer som drabbats hårdast av Storbritanniens utträde.

Förslaget om inrättade av brexitjusteringsreserven trädde i kraft den 9 oktober 2021 i ändrad form (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1755 om inrättande av brexitjusteringsreserven): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32021R1755>.

Genom kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/1803 Finland tilldelats ett totalt preliminärt anslag på cirka 23 200 000 euro (löpande priser) från reserven: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D1803&from=EN>.

Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Mer information finns i projektfönstret på statsrådets webbplats: [TEM070:00/2021](https://tem070.00/2021)

EU-lagstiftningens krav på ett genomförandesystem baserar sig på bestämmelserna om delad förvaltning av medel enligt artikel 63 i Europeiska unionens budgetförordning (EU, Euratom) 2018/1046. Dessa bestämmelser tillämpas bland annat på genomförandet av unionens regional- och strukturpolitik. Därför har den författningshelhet om regionutveckling och beredningen av unionens regional- och strukturpolitik som trädde i kraft den 1 september 2021 utnyttjats i så stor utsträckning som möjligt under beredningen.

På det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven går det ändå inte att tillämpa de bestämmelser genom vilka programmet Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027 inom EU:s regional- och strukturpolitik genomförs och att ta in undantagen inom ramen för lagstiftningen om regionutveckling sågs inte som ett tydligt alternativ med tanke på dem som ska tillämpa lagen. Saken har behandlats i avsnitt 1.2 Beredningen av den EU-lagstiftning som berör propositionen i RP 47/2021 rd: https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsi-tyt/Document/RP_47+2021.pdf. Den proposition som överlämnas nu innehåller inga bestämmelser om ändring av lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (757/2021). I lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021) föreslås tekniska kompletteringar (5 § och 7 §).

Propositionen jämte anknytande lagar var ute på remiss på webbplatsen utlatande.fi mellan den 21 april och den 25 maj 2022. I enlighet med den partnerskapsprincip som ska tillämpas inom sammanhållningspolitiken begärdes utlåtanden i stor utsträckning av myndigheter och andra aktörer. Enligt den allmänna dataskyddsförordningen ska en medlemsstat höra dataombudsmannen vid beredningen av lagförslag med anknytning till behandlingen av personuppgifter. Dataombudsmannens byrå har ombetts yttra sig om utkastet till proposition i samband med den skriftliga remissbehandlingen. De aktörer som ombads yttra sig och som gav utlåtande framgår av tjänsten <http://valtioneuvosto.fi/sv/projekt> under beteckningen [TEM070:00/2021](https://tem070.00/2021)

Lagen om allmänna förutsättningar för stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet (429/2016) reglerar den statliga stödmyndighetens skyldighet att begära ett data-bindande utlåtande av företagsstödsdelegationen innan ett EU-program för statligt stöd ändras. Enligt förslaget ska stöd från brexitjusteringsreserven beviljas i form av understöd för utvecklande av företag. Något utlåtande har inte begärts eftersom det inte föreslås några ändringar i bestämmelserna om understöd för utvecklande av företag, förutsättningarna för beviljande av understöd och de tillämpliga bestämmelserna om statligt stöd i 2 kap. i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028, nedan stödlagen, (758/2021). Begäran om utlåtande delgavs också rådet för bedömning av lagstiftningen.

2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1755 om inrättande av brexitjusteringsreserven, nedan EU-förordningen, fastställs målen för reserven, dess medel, formerna för unionsfinansiering och regler för dess genomförande, inklusive regler för stödberättigande utgifter, förvaltning och kontroll samt för den ekonomiska förvaltningen. Från brexitjusteringsreserven, nedan reserven, tillhandahålls stöd för att motverka de negativa konsekvenserna av Storbritanniens utträde ur unionen särskilt i de medlemsstater samt de regioner och sektorer som drabbas hårdast av utträdet. Avsikten är att mildra den negativa inverkan för den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. EU-förordningen är som sådan tillämplig lagstiftning i Finland, som har företrädde framom den nationella lagstiftningen.

I EU-förordningen åläggs medlemsstaterna att utfärda de kompletterande nationella bestämmelser som behövs. I artikel 14.1 i EU-förordningen sägs att när medlemsstaterna utför uppgifter som har samband med genomförandet av reserven ska de vidta alla nödvändiga åtgärder, inbegripet lagstiftningsmässiga, regelrelaterade och administrativa åtgärder, för att skydda unionens ekonomiska intressen.

Reserven förvaltas i samarbete med medlemsstaterna på det sätt som anges i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046, nedan budgetförordningen. Medlemsstaternas förvaltnings- och kontrollsystem ska uppfylla de krav som baserar sig på artikel 63 i budgetförordningen och som preciseras i EU-förordningen. Reserven genomförs som ett stöd i understödsform.

Från reserven täcks de extra utgifter som medlemsstaternas myndigheter har betalat för vidtagna åtgärder. Från reserven stöds endast åtgärder som medlemsstaterna har vidtagit för att motverka skadliga konsekvenser av Storbritanniens utträde ur unionen. Medlemsstaterna ska visa att kostnaderna har uppkommit uttryckligen av denna orsak till skillnad från till exempel extra kostnader till följd av covid-19-pandemin.

Stödet ska inriktas på de områden och sektorer som drabbats hårdast av Storbritanniens utträde ur unionen. EU-förordningen reglerar inte den regionala fördelningen av stödet i respektive medlemsstat desto noggrannare. De enheter som drar nytta av Storbritanniens utträde ur unionen, inbegripet enheter från finanssektorn, kan inte beviljas stöd enligt motiveringen i ingressen, som styr tolkningen av förordningen. EU-förordningens bestämmelser utesluter ändå inte någon specifik sektor från stödet. EU-förordningen reglerar över huvud inte uttömmande de åtgärder för vilka stöd kan beviljas. Medlemsstaterna ges nationellt handlingsutrymme och prövningsrätt vid valet av de åtgärder till vilka finansiering styrs. Medlemsstaterna beslutar om åtgärder för att nå det mål som anges i artikel 2 i EU-förordningen genom att utnyttja den icke-uttömmande exempelförteckningen över stödberättigande åtgärder i artikel 5.1.

För det nationella genomförandet av reserven upprättas inte något åtgärdsprogram som förutsätter kommissionens godkännande, såsom i fråga om till exempel de fonder inom sammanhållningspolitiken som inrättats genom grundfördraget. Risken för att kommissionen i utbetalningsfasen, efter att de nationella åtgärderna vidtagits, ska konstatera att utgifterna inte är stödberättigande och bestämmer att redan utbetald förfinansiering ska återbetalas är således större än i fråga om andra EU-finansieringsinstrument, vilket Europeiska unionens revisionsrätt har påpekat i sitt yttrande 1/2021 (EU:s officiella tidning C-serien 101, 23.3.2021, s. 1–7).

Enligt artikel 14.2 i EU-förordningen får medlemsstater använda sig av befintliga organ på lämplig territoriell nivå och förvaltnings- och kontrollsystem som redan inrättats för genomfö-

randet av sammanhållningspolitiska medel eller Europeiska unionens solidaritetsfond. EU-förordningen innehåller inga tvingade bestämmelser om de myndigheter som ansvarar för medlemsstaternas arrangemang för skötseln av uppgifter i anslutning till förvaltningen av reserven, utan regleringen tillåter nationellt handlingsutrymme. De allmänna principerna i EU-förordningens bestämmelser om förutsättningarna för förvaltnings- och kontrollsystemet motsvarar de bestämmelser i förordning (EU) 2021/1060 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik, nedan den allmänna förordningen, som tillämpas i fråga om fonderna inom EU:s regional- och strukturpolitik (Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Fonden för en rättvis omställning). Om en medlemsstat inte använder sig av befintliga utsedda organ, ska kommissionen ägna särskild uppmärksamhet åt inrättandet av förvaltnings- och kontrollsystemet för reserven och bedöma att den fungerar för att skydda unionens ekonomiska intressen i enlighet med artikel 14.6.

Kommissionen förvaltar reserven tillsammans med medlemsstaterna i enlighet med artikel 63 och artiklarna 125–129 i budgetförordningen (EU) 2018/1046. EU-förordningens bestämmelser innehåller dock några undantag från det som föreskrivs i budgetförordningen särskilt när det gäller principen om ettårighet. Rapportering och uppföljning per räkenskapsår tillämpas inte. Varje medlemsstat ansöker om betalning för sina kostnader med en ansökan i efterhand efter genomförandeperioden som upphör den 31 december 2023 och senast den 30 september 2024. I artiklarna 10 och 11 i EU-förordningen föreskrivs det om ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven. I den genomföranderapport som ska lämnas in tillsammans med ansökan ska beskrivas den negativa inverkan av Storbritanniens utträde ur EU och de åtgärder som utförts för att motverka den. Dessutom ska det ges en förvaltningsförklaring av ledningen för det organ som ansvarar för förvaltningen samt ett yttrande från ett oberoende revisionsorgan. Kommissionen godkänner i efterhand de kostnader enligt tillämplig lagstiftning som de nationella myndigheterna betalat under den stödberättigande perioden.

I artiklarna 4 och 9 i EU-förordningen anges kriterierna och metoden för fastställande av det preliminära anslag och den förfinansiering som beviljas respektive medlemsstat från reserven. I artikel 12 föreskrivs det om avräkning av förfinansieringen och eventuella tilläggsbelopp till de medlemsstater vilkas godkända kostnader som de ansökt om betalning för överskrider förfinansieringen. Skillnaden mellan förfinansieringen och de stödberättigande kostnader som kommissionen fastställt i efterhand återkrävs från medlemsstaten.

Användningstiden för reserven enligt EU-förordningen upphör den 31 december 2023 i medlemsstaterna, betalningarna till stödtagarna ska genomföras före samma tidpunkt och ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven till kommissionen ska lämnas in senast den 30 september 2024. Därefter fastställer kommissionen genom en genomförandeakt det godkända beloppet av utgifter som medlemsstaterna ansökt om betalning för. Vissa skyldigheter som ålagts medlemsstaterna i EU-förordningen, såsom skyldigheten att bevara genomförandehandlingarna fortsätter även efter detta. Medlemsstaterna ska hålla verifikationer som rör utgifterna tillgängliga under fem år efter det att tidsfristen för inlämnande av ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven löpt ut.

Anslag enligt EU-förordningen får användas för betalning av åtgärder som medlemsstaterna vidtar enligt artikel 8.5 till och med den 31 december 2026. Medlemsstaternas stödberättigande tid, då de kostnader för vilka betalning ansöks från reserven ska vara betalda till stödtagarna, går dock ut redan den 31 december 2023.

Enligt artikel 5.3 i EU-förordningen ska partnerskapsprincipen inom sammanhållningspolitiken beaktas i det nationella genomförandet av reserven. Medlemsstaterna har inte ålagts skyldighet att iaktta bestämmelserna om partnerskapspraxis i kommissionens förordning (EU) 240/2014, som ska tillämpas på program inom EU:s regional- och strukturpolitik, och genom EU-förordningen överförs inte befogenheter till kommissionen att utfärda bestämmelser om saken. Genom EU-förordningen har det inte överförts befogenheter till kommissionen att utfärda andra delegerade rättsakter med stöd av artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

I Finland finns det inte tidigare lagstiftning om genomförande av den nationella reserven, eftersom det är fråga om ett nytt finansieringsinstrument. Det finns inte något nationellt stödssystem vars mål skulle motsvara EU-förordningens syfte. Enligt propositionen ska stöd från reserven kanaliseras till små och medelstora företag i form av understöd för utvecklande av företaget. Dessa understöd beviljas i huvudsak så att de medfinansieras av EU, antingen som en del av ett program inom EU:s regional- och strukturpolitik eller som annan EU-finansierad verksamhet, till exempel som en del av Finlands program för hållbar tillväxt, som finansieras från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Ansökningarna för programperioden 2021–2027 inom EU:s regional- och strukturpolitik har startat den 14 mars 2022 med närings-, trafik- och miljöcentralernas, nedan NTM-centralerna, ansökningar om Eruf-företagsfinansiering och det finns ännu inte några uppgifter om utfall eller uppskattningar tillgängliga. I regeringens proposition RP 47/2021 rd har det redogjorts för uppskattningarna av de understöd som beviljades under den föregående programperioden 2014–2020 som en del av reformen av den nationella stödlagstiftningen 2021–2028.

EU-förordningen tillåter handlingsutrymme vid valet av de myndigheter som deltar i genomförandet och vid den nationella organiseringen av förvaltningen. Myndigheterna måste emellertid uppfylla de förutsättningar som föreskrivs i EU-förordningen. Enligt artikel 14.2 i EU-förordningen får medlemsstater använda sig av befintliga organ på lämplig territoriell nivå och förvaltnings- och kontrollsystem som redan inrättats för genomförandet av sammanhållningspolitiska medel eller Europeiska unionens solidaritetsfond. När det gäller genomförandet av sammanhållningspolitiken och finansieringen av projekt har följande nationella författningar som ska tillämpas under programperioden 2021–2027 trätt i kraft den 1 september 2021: lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021) och lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (757/2021) samt lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 (758/2021). I Finland har det inte utfärdats någon nationell speciallagstiftning om genomförandet av Europeiska unionens solidaritetsfond som skulle kunna tillämpas på stöd som beviljas från reservens medel. Den myndighet som motsvarar det organ med ansvar för förvaltningen som avses i artikel 14.1 a i EU-förordningen är arbets- och näringsministeriet i fråga om Fastlandsfinlands program Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027, och dessutom fungerar landskapsförbunden, vissa NTM-centraler och Livsmedelsverket som förmedlande organ. Granskningsmyndighetens uppgifter sköts i anslutning till finansministeriets finanscontrollerfunktion. Reservens medel kan inte med stöd av den tillämpliga EU-förordningen göras till en del av det regional- och strukturpolitiska programmet Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027 och på det nationella genomförandet kan inte tillämpas den ovannämnda befintliga nationella lagstiftningen om genomförandet av EU:s regional- och strukturpolitik i Fastlandsfinland.

För tillämpning av EU-förordningen i Finland bör det utfärdas genomförandebestämmelser om den myndighet som ansvarar för förvaltningen av stödet, om de myndigheter som beviljar stöd och om de myndigheter som ansvarar för granskningar. Dessutom bör det föreskrivas om det

stödsystem till vilket anslagen från reserven styrs samt om ett informationssystem. Den verksamhet som stöds i det regional- och strukturpolitiska programmet Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027 omfattar de stöd som NTM-centralerna beviljar företag med stöd av stödlagen. Med stöd av stödlagen kan finansieras åtgärder som avses i artikel 5.1 a i EU-förordningen för att stödja privata och offentliga företag, särskilt små och medelstora företag, egenföretagare, lokalsamhällen och organisationer som påverkas negativt av Storbritanniens utträde ur unionen. Det understöd för utvecklande av företag som föreskrivs i 5 § i stödlagen är ett statsunderstöd som är beroende av prövning och som kan beviljas för innovativa utvecklingsåtgärder som gäller tillväxt eller internationalisering samt för materiella och immateriella investeringar. I lagens förarbeten sägs att beviljandet av understöd för utvecklande av företag syftar till att främja en hållbar ekonomisk tillväxt, sysselsättning samt övriga näringspolitiska mål. Främjande av en hållbar ekonomisk tillväxt inbegriper bland annat klimatneutralitet samt målsättningar som gäller energi- och materialeffektivitet och utnyttjande av digitalisering. Övriga näringspolitiska målsättningar är exempelvis förnyande av affärsverksamhet, en mångsidigare näringsstruktur, stärkande av en balanserad regionutveckling, en förbättrad lönsamhet samt utvecklande av affärskompetens. I 3 § 1 mom. i stödlagen föreskrivs att när Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd ska vid beviljandet av understöden beaktas målen för användningen av Europeiska unionens finansieringsinstrument. Närmare bestämmelser om beviljande av understöd från reserven och om understödets användningsändamål samt understödstagare som är berättigade till stöd får enligt bemyndigandena i den gällande stödlagen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt artikel 5.6 i EU-förordningen får åtgärder som finansierats från reserven ta emot stöd från andra unionsfonder och unionsprogram, under förutsättning att sådant stöd inte täcker samma kostnad. Enligt bestämmelserna i den allmänna lag som tillämpas sekundärt på statsunderstöd, statsunderstödslagen (688/2001), är det fråga om statsbidragsmyndighetens lagenliga uppgifter. Detta gäller också kontrollen av att överlappande EU-finansiering inte hänför sig till ett projekt som stöds, och det behöver således inte föreskrivas om saken.

Enligt artikel 14.3 b i EU-förordningen ska det organ som ansvarar för förvaltningen i en medlemsstat fastställa kriterier och förfaranden för urval av åtgärder som ska finansieras och fastställa villkoren för ett ekonomiskt bidrag från reserven. Tillämpliga bestämmelser i fråga om det föreslagna stödsystemet ingår i stödlagen.

Artikel 2.2 i EU-förordningen förutsätter att reservens mål eftersträvas i överensstämmelse med målet att verka för hållbar utveckling som anges i artikel 11 i EUF-fördraget, med beaktande av FN:s mål för hållbar utveckling, klimatavtalet från Paris och principen om att ”inte orsaka betydande skada”. Information om bedömning och uppföljning av genomförandet av de ovan nämnda genomgående målen ingår inte i de verifikationer som medlemsstaterna ska överlämna till kommissionen som en del av ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven.

Enligt artikel 5.5 i EU-förordningen ska de åtgärder som stöds följa tillämplig rätt. Enligt artikel 14.1 f i EU-förordningen ska medlemsstaterna förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter och bedrägerier och undvika intressekonflikter. I artikel 3 i EU-förordningen ingår en definition av oriktighet. I Finland tryggas skötseln av skyldigheterna i fråga av de allmänna förvaltningslagarna, lagstiftningen om statsbudgeten samt strafflagen och särskilt bestämmelserna i 16, 29, 30 och 40 kap. i strafflagen. Bestämmelser om statliga myndigheters skyldighet att anmäla misstankar om brott som riktar sig mot medel som de förvaltar samt om statens revisionsverks uppgifter vid misstankar om brott som riktar sig mot användningen av medel finns i 17 § i lagen om statens revisionsverk (676/2000). I 7 § 2 mom. 1 punkten i stödlagen ingår dessutom bestämmelser vilkas syfte är att säkerställa att den som ansöker om understöd inte väsentligen har

försummat sin skyldighet att betala skatter eller lagstadgade avgifter eller har väsentliga betalningsstörningar. I 17 § i stödlagen föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets uppgifter att övervaka NTM-centralerna som beviljare och utbetalare av understöd. Ministeriet och NTM-centralen har rätt att övervaka användningen av beviljade understöd. I 18–20 § i stödlagen föreskrivs det om de granskningar som tillsynsuppgiften förutsätter att riktas mot understödstagarna samt om ministeriets och NTM-centralernas rätt att få uppgifter samt om utlämnande av uppgifter. De ovannämnda bestämmelserna samt stödlagens 6 kap. om återbetalning och återkrav av stöd samt upphörande med utbetalningen av stöd bedöms täcka EU-förordningens skyldigheter att upptäcka och korrigera oriktigheter och det behöver inte föreskrivas om saken.

I artikel 7 i EU-förordningen föreskrivs det att vissa utgifter inte är stödberättigande. Reserven får inte användas för att stödja mervärdesskatt. Bestämmelser om stödberättigande kostnader finns i 8 § i stödlagen och i statsrådets förordning (895/2021) som utfärdats med stöd av lagen, nedan stödförordningen. Eftersom bestämmelserna om de utgifter som får stödjas från reserven avviker från stödlagens bestämmelser, som annars ska tillämpas på mervärdesskatt, borde stödförordningen för tydlighetens skull få en bestämmelse som hänvisar direkt till den tillämpliga bestämmelsen i artikel 7 i EU-förordningen. Förutom skyldigheterna som gäller understödda investeringars varaktighet i artikel 5.6 i EU-förordningen ska medlemsstaterna säkerställa att reserven inte används för att stödja sådan omlokalisering som avses i artikel 3.8. Med omlokalisering avses enligt artikel 3.8 överföring av samma eller liknande verksamhet eller del av denna som avses i artikel 2.61 a i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 (20), dvs. den så kallade allmänna gruppundantagsförordningen om statligt stöd. Det behöver inte föreskrivas om saken eftersom det redan nu föreskrivs om påföljder av ändring av och upphörande med eller överföring av verksamhet som varit föremål för understödda investeringar i 23 § i stödlagen.

Kommissionen förvaltar reserven i samarbete med medlemsstaterna i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 63 och artiklarna 125–129 i budgetförordningen. Enligt artikel 129.1 i budgetförordningen ska varje person eller enhet som mottar medel från unionen samarbeta till fullo för att skydda unionens ekonomiska intressen och ska som ett villkor för mottagande av medel bevilja de rättigheter och den tillgång som krävs för att den behöriga utanordnaren, Europeiska åklagarmyndigheten när det gäller de medlemsstater som deltar i fördjupat samarbete enligt förordning (EU) 2017/1939, Olaf, revisionsrätten och, i tillämpliga fall, relevanta nationella myndigheter ska kunna utöva sina respektive befogenheter på ett heltäckande sätt. När det gäller Olaf ska dessa rättigheter innefatta rätten att genomföra utredningar, däribland kontroller på plats och inspektioner, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013. Med stöd av 13 § 1 mom. i stödlagen kan det i ett beslut om beviljande eller ändring av understöd ställas också andra än i lag och med stöd av lag föreskrivna villkor och begränsningar som understödstagaren ska iaktta. I understödsbeslutets villkor kan stödtagaren informeras om att Europeiska unionens institutioner, organ och byråer har granskningsrätt samt om att stödtagaren är skyldig att samarbeta med dem, och kompletterande nationella bestämmelser behövs inte.

Bestämmelser om understödstagarens skyldighet att förvara handlingar finns i 21 § i stödlagen. De gällande bestämmelserna uppfyller inte EU-förordningens krav. Därför är det nödvändigt att precisera vilka myndigheter som omfattas av de särskilda skyldigheter som gäller förvaringstider i anslutning till reserven, det material som ska bevaras och tidsfristerna för bevarandet, som det föreskrivs om i artikel 14.3 g i EU-förordningen.

Enligt artikel 15 i EU-förordningen förutsätter finansiella korrigeringar som medlemsstaterna gör att hela eller delar av det ekonomiska bidraget från reserven dras in. Medlemsstaterna ska återkräva lagstridigt stöd av stödtagarna. I 22 § 1 mom., 23 § 3 mom., 24 § 4 mom. och 25 § 2

mom. i stödlagen föreskrivs det redan nu om återbetalning och återkrav av understöd och det behöver således inte föreskrivas om saken. Kommissionen återkräver vid behov av en medlemsstat oriktiga belopp som ingår i de kostnader som medlemsstaten ansökt om betalning för på det sätt som föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning.

I artikel 16 i EU-förordningen föreskrivs det om myndigheternas informations- och kommunikationsskyldigheter i medlemsstaterna. Skyldigheterna förutsätter tillräcklig öppenhet om användningen av offentliga medel och information om utlyst EU-stöd. Bedömningen är att de allmänna förvaltningslagarna och bestämmelserna i statsunderstödslagen (688/2001) och stödlagen är tillräckliga för att täcka de rådgivnings- och informationsåtgärder som ska riktas till allmänheten och målföretagen. Enligt 9 § 2 mom. i statsunderstödslagen ska statsbidragsmyndigheten på lämpligt sätt informera om möjligheten att söka statsunderstöd och om ansökningsförfarandet samt ge uppgifter om de allmänna förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd och om villkoren för statsunderstöd, om detta inte är uppenbart onödigt. Ansökningar om stöd för utvecklande av företag som beviljas med stöd av 5 § i stödlagen görs i regionförvaltningens elektroniska tjänst på det sätt som föreskrivs närmare i 12 § i stödlagen. Enligt en aktuell regeringsproposition om ändring av statsunderstödslagen (RP 88/2022 rd) kommer det att föreskrivas om offentliggörandet av ansökningsuppgifter som gäller statsunderstöd som är beroende av prövning i 32 a–e § i statsunderstödslagen. Vid ikraftträdande ska också information om understöd som kan sökas av medel från reserven offentliggöras i tjänsten sokunderstod.fi, som hör till statsunderstödslagens informationsresurssystem. Den information i anslutning till genomförandet av reserven som avses i artikel 14 i EU-förordningen samt den information om projekt, mottagare av medel, leverantörer av offentlig upphandling och belopp som avses i artikel 38.2–6 i budgetförordningen ska offentliggöras också i efterhand. Information om understöd som beviljats av medel från reserven ska offentliggöras i tjänsten sokunderstod.fi, på samma sätt som om andra understöd för utvecklande av företag, så det behöver inte föreskrivas särskilt om saken. I artikel 16 i EU-förordningen åläggs dessutom medlemsstaterna att öka medvetenheten om de förändringar som följer av Storbritanniens utträde ur unionen. Offentlighetslagen förpliktar en myndighet att informera om sin verksamhet och sina tjänster samt om de rättigheter och skyldigheter som enskilda människor och sammanslutningar har i ärenden som anknyter till dess verksamhetsområde. Det bedöms inte finnas något behov av speciallagstiftning som kompletterar de allmänna lagarna för att öka den brexitmedvetenhet som avses i EU-förordningen. I EU-förordningen ingår ingen kommunikationsskyldighet när det gäller stödtagarna, så det behöver inte föreskrivas om inverkan på de stödberättigande kostnaderna om skyldigheterna försummas.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven. I propositionen föreslås dessutom nödvändiga bestämmelser om ändring av lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 (758/2021). Propositionen föranleder behov av tekniska ändringar i vissa andra lagar.

Bedömningarna av konsekvenserna för Finland av Storbritanniens utträde ur EU ger inte vid handen att det skulle finnas behov av ett separat stödinstrument: <https://tem.fi/sv/foljderna-av-brexit-for-arbets-och-naringslivet>. Det nationella behovet att kompensera negativa konsekvenser skulle sannolikt inte ha lett till att anslag för understöd för utvecklande av företag skulle reserveras för företag som drabbats av brexit, utan det skulle också vara möjligt att bevilja behövligt stöd med stöd av den gällande lagstiftningen utan att ändra den. Utnyttjande av de

anslag som reserverats för Finland vid inrättandet av brexitjusteringsreserven förutsätter dock kompletterande nationell lagstiftning.

Genom propositionen preciseras och kompletteras den nationella tillämpningen och det nationella genomförandet av EU:s lagstiftning om brexitjusteringsreserven till den del som lagstiftningen förutsätter kompletterande nationell reglering eller precisering i övrigt är nödvändig för tydlighetens skull. Det är nödvändigt att ta in sådana bestämmelser om reserven i den nationella lagstiftningen som kompletterar EU-rättsakterna, särskilt genom att bestämma om användningsändamålet för stöd som söks från reserven samt genom att utse behöriga myndigheter som ansvarar för förvaltning och granskningar och föreskriva om deras uppgifter. I de ovannämnda omständigheterna ingår ett partiellt nationellt handlingsutrymme. För att fullgöra skyldigheterna enligt EU-förordningen bör det dessutom föreskrivas om rätt att få information och granskningsrätt för myndigheterna i fråga. För tydlighetens skull föreslås det bestämmelser om vissa omständigheter som gäller genomförandet av reserven och beträffande vilka de tillämpliga EU-bestämmelserna avviker från den lagstiftning som i övrigt ska tillämpas på den nationella stödformen, understöd för utvecklande av företag.

Propositionen grundar sig på en EU-förordning som är direkt tillämplig i Finland som sådan och som i regel inte tillåter något nationellt handlingsutrymme vid genomförandet. Det får inte utfärdas nationella bestämmelser inom förordningens tillämpningsområde, om inte förordningen uttryckligen förpliktar eller bemyndigar till kompletterande nationella bestämmelser eller annat beslutsfattande, och när behovet av mera detaljerade nationella bestämmelser bedöms måste dessutom den föreliggande förordningens mål och tillämpningsområde beaktas (GrUU 14/2018 rd, s. 3).

EU-förordningen baserar sig på de befogenheter som getts unionen i grundfördraget i fråga om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt ekonomisk förvaltning. I enlighet med rättsgrunden motsvarar de myndigheter som deltar i den nationella förvaltningen av reserven och deras uppgifter till ändamålsenliga delar de nationella bestämmelserna om EU:s regional- och strukturpolitik. Den offentliga finansieringen för EU:s regional- och strukturpolitiska program uppgår till sammanlagt cirka 3 200 000 000 euro och den offentliga finansieringen från reserven till högst cirka 23 200 000 euro. Med beaktande av den begränsade genomförandetiden för reserven, förvaltningens resurser och det belopp på 23 000 000 euro som preliminärt anslagits för Finland från reserven är genomförandet riktat till endast en del av de myndigheter och stödsystem som deltar i genomförandet av EU:s regional- och strukturpolitiska fonder under programperioden 2021–2027 inom hela programmet Ett kompetent och förnybart Finland 2021–2027.

De myndigheter som EU-förordningen förutsätter att utses nationellt är ett organ med ansvar för förvaltningen samt ett oberoende organ med ansvar för granskningar. Uppgifterna för det organ som ansvarar för förvaltningen kan delegeras till de myndigheter som förmedlar stöd, nedan förmedlande organ, som utför de uppgifter som ankommer på det organ som ansvarar för förvaltningen på dess ansvar. Bestämmelserna gör det möjligt att utnyttja förvaltnings- och kontrollsystemet för de regional- och strukturpolitiska fonderna vid det nationella genomförandet av bestämmelserna. De förmedlande organen är samtidigt de statsbidragsmyndigheter som avses i statsunderstödslagen och som ansvarar för beviljande, utbetalning, tillsyn och granskning och vid behov återkrav av stöd och andra fortsatta åtgärder. Den organ som ansvarar för granskningen är en del av finansministeriets finanscontrollerfunktion.

Att reserven styrs till konkreta åtgärder som EU-förordningen tillåter förutsätter att de nationella valen fastställs i lag. I enlighet med vad som konstateras i statsrådets skrivelse U 4/2021 rd

föreslås det att stödet från reserven koncentreras till ett stödsystem som redan används nationellt. Det handlingsutrymme som EU-bestämmelserna möjliggör används genom att rikta stödet till de sammanslutningar och yrkesutövare som drabbats hårdast av Storbritanniens utträde ur EU i form av stöd för utvecklande av företag som beviljas av närings-, trafik- och miljöcentralerna. De understöd som finansieras från reserven ska administreras i samma informationssystem som de understöd för utvecklande av företag som finansieras nationellt. Systemet har utvecklats för programperioden 2021–2027 för att motsvara EU-bestämmelserna om faciliteten för återhämtning och resiliens och det motsvarar också på ett bra sätt de krav som ställs på reserven i EU-förordningen. Det digitala systemet för förvaltning av EU:s regional- och strukturpolitiska fonder för programperioden 2021–2027 har anpassats för att motsvara EU-bestämmelserna om fonderna i fråga och det har egenskaper som gör att det inte lämpar sig för behoven av nationell förvaltning av reserven.

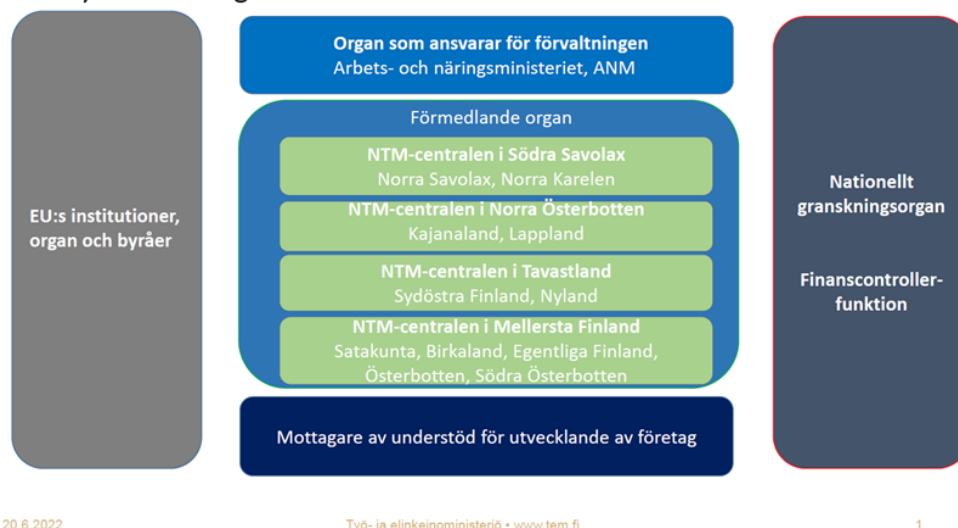
I propositionen föreslås det (lagförslag nr 1) att brexitjusteringsreserven genomförs i form av understöd för utvecklande av företag enligt 5 § i stödlagen och i övrigt med iakttagande av förvaltnings- och kontrollmodellen för EU:s regional- och strukturpolitik. De kompletterande bestämmelser om genomförandet av reserven som EU-bestämmelserna förutsätter utfärdas i lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven till den del som bestämmelserna gäller myndigheternas uppgifter och ordnandet av deras inbördes relationer (lagförslag nr 1). Rättigheterna och skyldigheterna för mottagarna av understöd från reserven ingår i stödlagen (lagförslag nr 2) och bestämmelser som utfärdas med stöd av den.

Syftet är att det stöd som beviljas från reserven ska vara en form av offentlig företagsfinansiering som kompletterar finansiering som kommer via Europeiska regionala utvecklingsfonden, Fonden för en rättvis omställning och landsbygdsföretagsfinansieringen samt Business Finland för att nå målen enligt EU-förordningen. Ansvarig myndighet ska vara arbets- och näringsministeriet, som har lång erfarenhet av förvaltningen av stödsystemet i fråga och EU-finansierad verksamhet. Den föreslagna stödformen, understöd för utvecklande av företag, har anpassats till de tillämpliga EU-bestämmelserna om statligt stöd bland annat i fråga om de maximala stödbeloppen. Vid NTM-centralerna finns också andra tjänster för att stödja företags affärsverksamhet, av vilka en del stöds från EU:s finansieringsinstrument. Som stöd för potentiella stödtagare vid ansökan om understöd finns det heltäckande nätverket av NTM-centralernas rådgivningstjänster i anslutning till understöd för utvecklande av företag <https://asiantuntijahaku.ahp.fi/?search=yrityksen+kehitt%u00e4misavustukset>. Dessutom fås information om understöd från den riksomfattande finansieringsrådgivningen för små och medelstora företag.

I stödlagen har man förberett sig på att medel som kanaliseras via EU:s finansieringsinstrument används för understöd som beviljas med stöd av den. I bestämmelsen om tillämpningsområde i 3 § i den gällande stödlagen sägs att när Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd enligt denna lag, tillämpas vad som föreskrivs i 28, 30, 37–39, 42, 46–54 och 75 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (757/2021) om åtgärder som vidtas inom programmet för EU:s regional- och strukturpolitik 2021–2027. EU-lagstiftningen om reserven har inte beaktats separat i den gällande stödlagen. Det är därför nödvändigt att i stödlagen ta in de ändringar som följer av EU-förordningen i de bestämmelser som i övrigt tillämpas på understöd för utvecklande av företag (lagförslag nr 2).

De föreslagna ändringarna i den temporära stödlagen föreslås vara tillfälliga. Lagen återgår till sin tidigare form den 1 januari 2027. Om ändringarna i stödlagen inte skulle vara tillfälliga skulle de upphöra att tillämpas när stödlagen upphör att gälla den 31 december 2028.

Figur 1. Systemet för genomförande av reserven

4.2 Huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Avsikten är att finansiera understöd enligt lagförslaget från anslag i statsbudgeten som motsvarar inkomsterna från reserven.

I budgetpropositionen intas en bevilningsfullmakt för beviljande av stöd enligt lagförslaget och ett förslagsanslag för betalning av utgifter som föranleds av de beslut som fattas 2023. Propositionen hänför sig till statsbudgeten för 2023.

De stödberättigande åtgärder som ingår i propositionen finansieras från moment 32.30.42. (Stödjande av företagens utvecklingsprojekt, förslagsanslag) i statsbudgeten.

De ekonomiska bidrag som fås från EU 2023 budgeteras som inkomster i statsbudgeten under moment 12.32.50 (Inkomster från EU:s fonder för regional- och strukturpolitik och övriga fonder inom sammanhållningspolitiken).

Finlands maximala tilldelning har fastställts genom kommissionens genomförandebeslut utifrån de kriterier som fastställts i bilaga I till EU-förordningen och är sammanlagt högst cirka 23 200 000 miljoner euro. Största delen av de medel som reserverats för ändamålet, enligt uppskattning åtminstone 20 miljoner av den reserverade maximala tilldelningen på 23,2 miljoner, kommer inte att användas. De tillämpliga EU-rättsakterna förutsätter inte nationell offentlig finansiering som kompletterar EU-finansieringen och det föreslås ingen kompletterande finansiering. Propositionen har ingen inverkan på statsandelssystemets finansiella förhållanden mellan staten

och kommunerna. Åtgärderna förutsätter inte kommunfinansiering. Den andel av reserven som ska betalas som tekniskt bistånd är 2,5 procent av det ekonomiska bidraget till medlemsstaten, dvs. för Finlands del högst cirka 580 000 euro. Det tekniska biståndet är avsett för förvaltning, övervakning, information och kommunikation samt kontroll och revision av reserven. Kommissionen betalar det tekniska biståndet till Finland som en scablonsats i enlighet med artikel 6 i EU-förordningen utifrån de stödberättigande kostnader som ska betalas från reserven och som ingår i den ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven som tillställts kommissionen. Om de kostnader som uppstår inte uppgår till det fulla beloppet av de reserverade anslagen eller om det senare konstateras att kostnader som det ansökts om betalning för inte är stödberättigande, minskar detta också det tekniska bestånd som betalas till Finland i efterhand. Det tekniska biståndet beaktas i statens budgetproposition på ett sätt som bestäms senare.

I det skede då informationssystemet tas i bruk uppstår kostnader av ändringar i det informationssystem som avses i 28 § i stödlagen. Tilläggskostnaderna för informationssystemanpassningarna uppskattas till 200 000 euro. Dessutom måste underhållskostnaderna för e-tjänster och behandlingssystem beaktas. Utgångspunkten för regeringens proposition är att ändringarna genomförs inom ramen för anslagen och antalet årsverken enligt rambesluten för statsfinanserna och statsbudgeten. Vid behov tas ställning till eventuella behov av tilläggsresurser separat genom normala ram- och budgetbeslut om statsfinanserna.

Landskapet Ålands andel av anslagen motsvarar enligt den grund som tillämpas fördelningen av anslagen inom EU:s regional- och strukturpolitik Ålands befolkningsandel och är 0,54 % av det totala beloppet, dvs. cirka 125 000 euro.

Eftersom det är möjligt att Finland blir tvunget att återbetala förfinansiering eller på grund av finansiella korrigeringar i efterhand att återbetala ekonomiskt bidrag som redan betalats till Finland från reserven, har i den ändring av grunderna för användningen av momentet för företagsstöd i budgetpropositionen för 2023 som hänför sig till propositionen beaktats risken för återkrav enligt artikel 15.2 i EU-förordningen.

Konsekvenser för samhällsekonomin

Den föreslagna lagen bedöms inte öka nettobeloppet av statens utgifter, eftersom användning av reserven inte förutsätter nationell medfinansiering och eftersom en scablonsats beviljas som tekniskt bistånd från reserven för det nationella genomförandet av reserven.

Propositionen förbättrar målföretagens potential för nya innovationer och nya affärsmodeller samt för att öka internationaliseringen och exporten. Allt detta bidrar till att förnya näringsstrukturen och påverkar samhällsekonomin som helhet. Dessutom bidrar åtgärderna till att människorna stannar kvar i arbete och till att skapa nya arbetsplatser och påverka sysselsättningsgraden.

Reservens inverkan på Finlands medlemsavgifter till Europeiska unionen i förhållande till den nationella delen av anslagen från reserven har uppskattats i skrivelserna U 4/2021 rd och U 8/2021 rd. Slutresultat av förhandlingarna om EU-rättsakten var att Finlands andel av anslagen från reserven ungefär halvvannanfaldigades medan betalningsandelen förblev oförändrad, vilket innebär en förbättring av nettobetalningspositionen. Det ekonomiska bidrag som preliminärt reserverats för Finland är cirka 23 200 000 miljoner euro. Den totala volymen är så liten att inga betydande konsekvenser förväntas även om reserven skulle genomföras i sin helhet.

Konsekvenser för företagen och sysselsättningen

Av de understöd för utvecklande av företag som beviljades via det föreslagna stödsystemet under programperioden 2014–2020 riktades cirka 97 procent till små och medelstora företag som sysselsätter färre än 250 personer. Vid en regional granskning riktades cirka 65 procent av understöden enligt stödlagen till östra och norra Finland. Tyngdpunkterna för understödet för utvecklande av företag varierar regionalt och med utvecklingsunderstödet finansieras projekt och företag av mycket varierande typ i olika regioner. Understödet för utvecklande av företag överlappar i någon mån Business Finlands och Landsbyggsfondens företagsstöd. NTM-centralerna anser att understödet för utvecklande av företag är viktigt särskilt med avseende på regionerna och regionutvecklingen.

Målgruppen för understöd från reserven består dock på grund av de tillämpliga EU-bestämmelserna enbart av företag som drabbas av negativa konsekvenser av Storbritanniens utträde ur EU. Antalet sådana företag är litet i Finland. År 2019 fanns det 4191 företag som exporterade till och importerade från Storbritannien, varav 2987 var små och medelstora företag, och 2020 var det sammanlagda antalet sådana företag 4097, varav 2 911 var små och medelstora företag. Volymmässigt var utbytet koncentrerat till stora företag inom några sektorer vilkas influensområde dock omfattar ett större nätverk av små och medelstora företag jämte underleverantörskedjor. Storbritanniens andel av Finlands export under de nio första månaderna 2020 var 3,9 % och av importen 2,8 %, här ingår också stora företags export och import.

Genom propositionen eftersträvas direkta och indirekta positiva konsekvenser för omsättningen hos företagen i målgruppen. Om projekten lyckas växer företagens kundunderlag och företagen internationaliseras på marknader som ersätter handelsutbytet med Storbritannien och risken för att målföretagens anställda ska bli arbetslösa minskar. Förutom covid-19-pandemin har Europeiska unionens och Ryska federationens ömsesidiga sanktioner efter Rysslands militära angrepp på Ukraina den 24 februari 2022 lett till ekonomiska svårigheter för allt flera företag på den inre marknaden. Att hitta ersättande marknader är speciellt viktigt för de små och medelstora företag som bedrivit export till och import från Storbritannien av varor och tjänster och som har varit beroende av handeln med Ryssland. Dessutom har krigets återverkningar på Finland påverkat efterfråga på inhemska tjänster och produkter bland annat inom turistsektorn.

Propositionen inverkar på verksamheten hos de företag som påverkas negativt av Storbritanniens utträde ur EU, och förslaget har indirekta konsekvenser för förutsättningarna att utveckla företagsverksamheten hos ekonomiska aktörer utanför målföretagen. Åtgärderna enligt förslaget kan påverka företagens investeringar och forsknings- och utvecklingsverksamhet samt innovationer positivt och samtidigt stärka företagens förutsättningar att internationaliseras och stärka regionernas livskraft.

Propositionen ökar inte företagens regleringsbörda, eftersom det är frivilligt för företagen att ansöka om understöd som beviljas från reserven i form av statligt stöd. För företagen skiljer sig inte de föreslagna bestämmelserna väsentligt från annat förfarande enligt stödlagen som tillämpas på understöd för utvecklande av företag. Den extra administrativa bördan drabbar myndigheterna.

Propositionen bedöms inte ha några betydande konsekvenser för konkurrensen på grund av att den totala finansieringsvolymen är liten och nivån på det understöd som beviljas enskilda små och medelstora företag är låg. De allmänna konsekvenserna av understödet för utvecklande av företag har bedömts mer ingående i regeringens proposition RP 46/2021 rd.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

I förslaget ingår bestämmelser om myndigheternas uppgifter vid genomförandet av reserven.

Förmedlande organ föreslås vara de NTM-centraler som sköter uppgifterna som förmedlande organ inom regional- och strukturpolitiken. Beslutsfattandet som gäller understöden är således koncentrerat till närings-, trafik- och miljöcentralerna i Norra Österbotten, Södra Savolax, Mellersta Finland och Tavastland. Genom att koncentrera verksamheten till de ovannämnda fyra NTM-centralerna försöker man använda de knappa personresurserna flexibelt och säkerställa den specialkompetens som behövs för projektförvaltningen.

Begränsningen av antalet förmedlande organ kan göra att sökandena behandlas mer jämlikt och minska risken för icke-stödberättigande kostnader. Risken med en mer decentraliserad uppgiftsfördelning riktar sig mot statsbudgeten och realiserar om kostnader som det ansöks om betalning för i efterhand inte kan inkluderas i ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven eller om kommissionen inte godkänner dem som stödberättigande kostnader med stöd av den tillämpliga EU- och nationella lagstiftningen och de måste betalas nationellt. Risken kan minskas genom korrekt inriktad styrning och utbildning för de förmedlande organen samt genom tillräckliga kontrollåtgärder.

Personresurser

Som utgångspunkt för det uppskattade behovet av årsverken för förvaltning av reserven kan användas uppgifterna och resursbehoven för förvaltnings- och kontrollsystemet för EU:s regional- och strukturpolitiska program sådana de beskrivs i regeringens proposition om saken RP 47/2021 rd.

Resurserna för NTM-centralernas, arbets- och näringsministeriets samt finansministeriets förvaltning består av resurserna för tekniskt bistånd samt myndigheternas egna omkostnader eller motsvarande finansiering. I de NTM-centraler som fungerar som förmedlande organ användes 2019 sammanlagt 132 årsverken för att sköta EU:s regional- och strukturpolitiska uppgifter, varav det tekniska biståndets andel var i medeltal 55 procent. Vid arbets- och näringsministeriet användes 2019 cirka 28 årsverken för att sköta uppgifter med anknytning till strukturfonderna, varav det tekniska biståndets andel var cirka 12 årsverken.

Denna arbetsbörda ökas av uppgifter i anslutning till ibruktagandet och genomförandet av resursen, vilka innefattar anpassningar av strukturfondernas befintliga förvaltnings- och kontrollsystem samt det elektroniska informationssystemet för att uppfylla EU-förordningens krav. Ibruktagandet av det nationella genomförandesystemet ökar arbetet vid arbets- och näringsministeriet samt finansministeriet med beaktande av att den tillämpliga lagstiftningen är ny. Projektförvaltningen av understöden upphör vid utgången av 2023 när det gäller beviljande och utbetalningar, varefter genomförandet av reserven fortsätter 2024 med utarbetandet av ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven och verifieringar och granskningar av de uppgifter som behövs som stöd för ansökan. Det kan vara nödvändigt att fortsätta med utredningar i anslutning till betalningarna mellan Europeiska unionen och medlemsstaten även efter detta. EU-förordningen innehåller ingen tidsfrist för kommissionens genomföranderättsakt enligt artikel 12, där beloppet av de stödberättigande utgifterna och det tekniska bistånd som baserar sig på dem fastställs. Enligt artikel 8.5 i EU-förordningen får åtagande- och betalningsbemyndiganden i EU:s budget användas till och med den 31 december 2026.

Genomförandet av reserven orsakar extra arbete också vid NTM-centralerna samt NTM-centralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (UF). Det är möjligt att presentera en närmare uppskattning av de behövliga tilläggsresurserna i samband med den beskrivning av förvaltnings- och kontrollsystemet som EU-förordningen förutsätter. Beskrivningen ska innehålla bland annat information om de planerade resurser som avsikten är att

allokera till olika uppgifter samt information om uppgifter som eventuellt läggs ut. Varje offentligt samfund som deltar i genomförandet av reserven beslutar i sista hand själv hur det organiserar sin verksamhet och hur mycket resurser som allokeras till den. I beslutsfattandet måste man beakta bestämmelserna om medlemsstaternas myndigheters finansiella och personella resurser i artikel 3.1 b i förordning (EU) 2020/2092 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten, dvs. den s.k. rättsstatsförordningen.

4.2.3 Övriga konsekvenser

Miljökonsekvenser

Lagförslagen har inga direkta miljökonsekvenser. Eventuella åtgärder som riktas till målföretag som verkar inom sektorn för koldioxidsnål och grön ekonomi kan öka den nationella miljöpolitikens effektivitet. Bestämmelser om beaktande av miljösynpunkter när understöd beviljas för företags utvecklingsprojekt ingår i stödlagen (758/2021) som trädde i kraft den 1 september 2021.

Klimatkonsekvenser

Förslagens klimatkonsekvenser är indirekta och bedöms vara små.

De åtgärder som stöds ska enligt EU-förordningen vara förenligt målen för Parisavtalet och principen om att inte orsaka betydande skada enligt programmet för den europeiska gröna given.

Konsekvenser för jämlikhet och jämställdhet mellan könen

Förslaget ingriper inte i enskilda medborgares ställning och verksamhet i samhället.

Förslaget har inga direkta konsekvenser för jämlikheten och jämställdheten mellan könen.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Om det inte utfärdas nationell lagstiftning som kompletterar EU-förordningen, kan reserven inte användas i Finland.

Enligt artikel 14 i EU-förordningen får medlemsstater använda sig av förvaltnings- och kontrollsystem som redan inrättats för genomförandet av sammanhållningspolitiska medel eller Europeiska unionens solidaritetsfond vid genomförandet av reserven. EU-rättsakten innehåller inga tvingande bestämmelser om saken utan det är fråga om en rekommendation vars iakttagande avgörs nationellt. Enligt EU-förordningen ska kommissionen ska ägna särskild uppmärksamhet åt inrättandet av förvaltnings- och kontrollsystemet för reserven om medlemsstaterna inte använder sig av befintliga organ som utsetts för att genomföra ovannämnda medel.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Handlingsmodeller som används eller planeras i andra medlemsstater

EU-programmen har fördröjts avsevärt i flera länder på grund av den omfattande finansiering som reserverats för återhämtning och investeringar och den begränsade administrativa kapa-

citeten. Planeringen av hur reserven ska användas har kommit längst i de länder som har mest finansiering att få, såsom Irland, Nederländerna och Frankrike.

I Irland svarar ministeriet för offentliga medel och reformer (DPER) för genomförandet av reserven. Stödet riktas till företag, livsmedelsproduktion inom fisket och jordbruket, kompetensutveckling och utbildning samt kontroll- och granskningsåtgärder i hamnar och på flygfält. Den EU-finansiering som reserverats för Irland uppgår till cirka 1160 miljoner euro.

I Nederländerna svarar ekonomi- och klimatministeriet (EZK) för förvaltningen av reserven, och det delegerar genomförandeuppgifter till Nederländernas företagsmyndighet (RVO). För genomförandet av reserven har det inrättats projektgrupper för fiskeprojekt, näringslivet och ersättande av offentliga kostnader. Dessutom bereds ett internationaliseringsprogram. Den EU-finansiering som reserverats för Nederländerna uppgår till cirka 886 miljoner euro.

I Frankrike allokeras 30–40 procent av stödet till företags utvecklings- och investeringsprojekt. Avsikten är att använda resten för gränskontroll, förtullning och hamnarnas logistikinfrastruktur samt stödåtgärder inom fiskesektorn. Den nationella myndigheten för regional sammanhållning (Agence nationale de la cohésion des territoires), som svarar för genomförandet, sköter också uppgifter i anslutning till strukturfonderna. Den EU-finansiering som reserverats för Frankrike uppgår till sammanlagt cirka 400 miljoner euro.

I Sverige har arbetsmarknadsministeriet delegerat förvaltningen av reserven till Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, som svarar för genomförandet av Europeiska socialfondens åtgärder. Förordningen om genomförandet av brexitjusteringsreserven har trätt i kraft den 1 maj 2022. Stödet kan riktas som statligt stöd till företag samt hamntrafikens infrastruktur för myndighetsfunktioner. Den EU-finansiering som reserverats för Sverige uppgår till cirka 137 miljoner euro.

6 Remissvar

I enlighet med den partnerskapsprincip som ska tillämpas inom sammanhållningspolitiken begärdes utlåtanden om utkastet till regeringens proposition jämte anknytande lagar i stor utsträckning av myndigheter och andra aktörer.

Propositionen var ute på remiss på webbplatsen utlåtande.fi mellan den 21 april och den 25 maj 2022. Eftersom den svenskspråkiga propositionen färdigställdes senare var det möjligt att ge utlåtande på svenska till och med den 23 juni 2022. Utifrån översättningen av propositionens huvudsakliga innehåll och paragrafer meddelade Ålands landskapsregering inofficiellt redan i maj att man inte kommer att yttra sig.

Utlåtaden gavs av finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, UF-centret, Företagarna i Finland rf, STTK rf, Dataombudsmannens byrå, NTM-centralen i Mellersta Finland, Finlands näringsliv EK, Mellersta Österbottens förbund, Business Finland Ab, Akava ry och Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf. Social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, inrikesministeriet och Skatteförvaltningen meddelade att de inte har något att yttra. Dessutom framförde justitiekanslerns byrå tekniska anmärkningar.

I remissvaren understöddes att reserven riktas till små och medelstora företag i form av understöd för utvecklande av företag som beviljas av NTM-centralerna på det sätt som föreslås i regeringens proposition. Att en befintlig och känd finansieringsform utnyttjas underlättar såväl företagens som myndigheternas verksamhet och minimerar den administrativa bördan. Under-

visnings- och kulturministeriet föreslog att stödet skulle riktas till offentliga och privata sammanslutning samt stiftelser som inte eftersträvar vinst för utvecklande av företags verksamhetsmiljö. STTK rf efterlyste starkare satsningar på sysselsättning, arbetskraftens kompetens samt omskolningsmöjligheter.

I tre utlåtanden ansåg man att i stället för regionala kvoter som gör genomförandet stelare borde fullmakten som gäller reserven kunna användas inom en nationell ram så att det kan säkerställas att reserven genomförs smidigt och snabbt där understöd behövs. I flera utlåtanden fästes uppmärksamhet på risken för att företagens kostnader inte är stödberättigande, som följer av EU-lagstiftningens krav på att verifiera de negativa konsekvenser som drabbat företagen till följd av brexit och åtskilja dem från andra extra kostnader till följd av kriser som drabbat företagen på senare tid. Finansministeriet betonade att man måste vara noggrann när understöd på beviljas på grund av den större risken för korrigeringar än vid sedvanlig EU-finansiering. För att minska risken för återkrav bör man satsa på att ge sökandena anvisningar och på stödbeslutens kvalitet. I remissvaren konstaterades också att EU-skyldigheten måste vara noggrant fastställd, om principen om att inte orsaka betydande skada är ett villkor för beviljande av understöd. En analys av små företags möjligheter att dra nytta av understödet efterlystes i regeringens proposition. Det ansågs också viktigt att informera både om det stöd som företag kan få från brexitjusteringsreserven och om möjligheten till fortsatt finansiering även från andra källor för offentlig företagsfinansiering.

I NTM-centralernas remissvar betonades att NTM-centralerna också måste säkra nödvändiga resurser för behandlingen i olika projektfaser. UF-centret bad att man skulle beakta att de 200 000 euro som nämns i utkastet till regeringens proposition är en uppskattning och täcker informationssystemkostnaderna för e-tjänsternas och behandlingssystemets del, men innehåller inte den resurs i form av ett årsverke som behövs för genomförande och underhåll av ändringarna i systemet Tuki2014. I ett utlåtande ansågs tidtabellen för användning av det tidsbundna stödet vara för stram och det föreslogs att man skulle fundera på en modell av typen kostnadsstöd med på förhand fastställda ramvillkor.

Finansministeriet fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet på de föreslagna skillnaderna mellan Europeiska unionens institutioners och den nationella myndigheternas granskningsrättigheter och föreslog att lagförslag nr 1 skulle ändras så att den nationella granskningsmyndigheten skulle förfoga över samma granskningsrättigheter och -bemyndigande som kommissionen har enligt EU-förordningen. Utifrån remissvaren ändrades regeringens proposition i överensstämmelse med finansministeriets förslag i fråga om 10 § 1 mom. i lagförslag nr 1 liksom motiveringen och grunderna för lagstiftningsordning i anslutning därtill. Genom ändringen blir det möjligt för nationella myndigheter att göra granskningar i utrymmen som används för boende av permanent natur, om de används för näringsverksamhet. Ändringen föranleder dessutom behov av att begränsa dem som utför granskningar i sådana utrymmen till enbart myndigheter, eftersom enligt 124 § i grundlagen får uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt ges endast myndigheter. Av denna orsak får granskning enligt 10 § göras endast av en myndighet som avses i 9 §. Begränsningen har ingen betydelse för experters rätt att bistå vid granskningen ens när granskningen riktas mot ett utrymme som används för boende av permanent natur, och detta konstateras uttryckligen i 10 § 1 mom. I utkastet till proposition gjordes dessutom vissa tekniska korrigeringar och kompletteringar som hänför sig till aktuella ändringar i EU- och den nationella lagstiftningen.

På grund av den i huvudsak responsen i remissvaren kompletterades inte regeringens proposition i övrigt, eftersom uppmärksamheten var fokuserad på andra omständigheter av betydelse för genomförandet än de kompletterande bestämmelser till EU-förordningen som föreslogs i lagen.

Remissvaren kan i övrigt beaktas i olika faser av genomförandet, såsom i ansökningsannonserna och i de anvisningar som gäller bedömningen av ansökningarna och påvisandet av de skadliga konsekvenser som drabbat företagen till följd av brexit. Målet är att förfarandena ska vara enkla för stödtagaren, så att genomförandet baserar sig på samma befintliga förfaranden för understödet för utvecklande av företag som tillämpas på de anslag för understödet för utvecklande av företag som budgeterats från andra finansieringskällor. Dessutom är målet att minimera de behövliga informationssystemanpassningarna för att spara tid och kostnader. Remissvaren beaktas vid beredningen av budgetpropositionen för 2023 så att man också försöker säkerställa att företagen har tillgång till tillräcklig och högklassig finansieringsrådgivning via normala företags-servicekanaler.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven

1 §. Lagens tillämpningsområde. I paragrafen föreslås en bestämmelse om lagens tillämpningsområde. Enligt 1 mom. kompletteras genom lagen bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1755 om inrättande av brexitjusteringsreserven, nedan EU-förordningen. Lagen ska tillämpas på det nationella genomförandet av reserven, om inte något annat följer av Europeiska unionens lagstiftning. EU-förordningen sätts inte i kraft, eftersom den är gällande rätt som sådan. Lagen är en speciallag som gäller understöd som finansieras av medel från reserven.

Enligt 2 mom. ska lagen inte tillämpas i landskapet Åland. Åtgärderna enligt artikel 5 i EU-förordningen gäller sektorer där landskapet Åland med stöd av 18 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har lagstiftningsbehörighet. I landskapet Åland bestäms fördelningen av lagstiftningsbehörigheten och förvaltningsuppgifter i enlighet med självstyrelselagen för Åland. I enlighet med artikel 14.1 a i EU-förordningen får en medlemsstat, när så krävs enligt medlemsstatens konstitutionella ram, utse flera organ som ansvariga för förvaltningen.

2 §. Förhållande till annan lagstiftning. I paragrafen föreskrivs det om det stödsystem som ska tillämpas på stöd som beviljas från reserven.

Enligt paragrafen ska på beviljande, utbetalning, uppföljning, granskning och återkrav av stöd som beviljas från brexitjusteringsreserven tillämpas bestämmelserna om understöd för utvecklande av företag i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 och på andra ställen i lag, om inte något annat följer av lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven. Bestämmelser på andra ställen i lag som ska tillämpas på understöd för utvecklande av företag ingår särskilt i lagen om allmänna förutsättningar för stöd som beviljas för ekonomisk verksamhet (429/2016). De myndigheter som beviljar stöd ska tillämpa bestämmelserna om understöd för utvecklande av företag i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 (758/2021), nedan stödlagen. I stödlagen har man enligt motiveringen till bestämmelsen om tillämpningsområde i 3 § 1 mom. förberett sig på att för understöd enligt den används också medel som kanaliseras via EU:s nya finansiella instrument som är under beredning eller som eventuellt skapas under programperioden. Exempelvis på stödberättigande kostnader som stöds från fonden tillämpas med stöd av bestämmelsen om tillämpningsområdet i statsrådets förordning 895/2021, som utfärdats med stöd av stödlagen, bestämmelserna i 18 § om stödberättigande kostnader för upphandling i statsrådets förordning om stödberättigande kostnader finansierade med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder 866/2021. Enligt 1 § 3 mom. i stödlagen tillämpas dessutom på understöd som avses i lagen vad som föreskrivs i statsunderstödslagen (688/2001), om inte något annat föreskrivs i lagen. I de statsrådsförordningar som utfärdats med stöd av dessa lagar ingår

närmare bestämmelser särskilt i den förordning (895/2021) som utfärdats med stöd av stödlagen och i de förordningar som utfärdats med stöd av statsunderstödslagen, som tillämpas sekundärt på företagsstöd.

3 §. Arbets- och näringsministeriets uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets uppgifter som ansvarig myndighet för reserven.

Enligt 1 mom. är arbets- och näringsministeriet nationell ansvarig myndighet för reserven och sköter de uppgifter för det nationella ansvariga organet som avses i artikel 14 i EU-förordningen, om de inte enligt bestämmelserna är någon annan myndighets uppgift. Det organ som ansvarar för förvaltningen kan sköta uppgifterna själv eller delegera dem till en annan myndighet, trots att EU-förordningen inte innehåller några uttryckliga bestämmelser om delegering (punkt 8 i bilaga II). EU-förordningen fastställer inte heller det delegerande organet och dess uppgifter, så det ska utfärdas kompletterande bestämmelser om saken nationellt. Innehållet i förslaget motsvarar i stora drag uppgiftsfördelningen mellan förvaltningsmyndigheten och det förmedlande organet inom EU:s regional- och strukturpolitiska program. Med uppgifter som enligt bestämmelserna ska skötas av någon annan myndighet avses i synnerhet stödslagens statsbidragsmyndighetsuppgifter i anslutning till understöd som beviljas från reserven. En informativ hänvisning som gäller dem föreslås också i 4 §. Med uppgifter som enligt bestämmelserna ska skötas av någon annan myndighet avses dessutom det oberoende revisionsorganets uppgifter enligt artikel 14.4 i EU-förordningen, som det föreskrivs om i 5 §.

Arbets- och näringsministeriet ansvarar i enlighet med EU-förordningen för att informationen i den ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven som ska lämnas in till kommissionen är korrekt samt för att ansökan lämnas in till kommissionen. Arbets- och näringsministeriets förvaltningsförklaring är medlemsstatens förklaring enligt artikel 63 i budgetförordningen, som det hänvisas till i artikel 11.1 i EU-förordningen, om att utgifterna har använts för avsett ändamål, att uppgifterna i ansökan är rättvisande, fullständiga och korrekta och att de kontrollförfaranden som införts ger nödvändiga garantier för att medlen har förvaltats i enlighet med alla tillämpliga regler med iakttagande av principen om sund ekonomisk förvaltning. Principerna om sund ekonomisk förvaltning definieras i EU:s allmänna budgetförordning (Europaparlamentets och rådet förordning (EU, Euratom) 2018/1046 om finansiella regler för unionens allmänna budget). I enlighet med principen om sund ekonomisk förvaltning ska unionens budget genomföras med iakttagande av sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Arbets- och näringsministeriet ska särskilt fastställa att de tillämpliga reglerna har iakttagits för att undvika intressekonflikter, förhindra bedrägerier och korruption samt överlappande bestämmelser. I egenskap av det i EU-förordningen avsedda organ med ansvar för förvaltningen ska arbets- och näringsministeriet utarbeta ansökan till kommissionen om ekonomiskt bidrag från reserven 2024. Arbets- och näringsministeriet är också det nationella organ som tar emot förfinansiering från reserven. Bestämmelser om uppgiften finns i artikel 14.1 d i EU-förordningen. Arbets- och näringsministeriet sköter också betalningsrörelsen i fråga om EU-medel inom Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program som en del av redovisningsfunktionen. Det är arbets- och näringsministeriets uppgift i egenskap av ministerium med ansvar för offentliga företagsstöd och företagstjänster att samordna understöd som beviljas från reserven med andra EU-stödssystem och nationella stödssystem. Ministeriets uppgift som organ med ansvar för förvaltningen är att fastställa närmare urvalskriterier och urvalsförfaranden för projekt som finansieras från reserven för att kompletterar EU-förordningen.

Enligt 2 mom. beslutar ministeriet hur reservens medel ska fördelas till de organ som förmedlar medlen inom ramen för anslagen i statsbudgeten. Avsikten är att den reserv som Finland förfogar över inte ska bindas till på förhand fastställda regionala kvoter. Förfarandet motsvarar den praxis som iakttagits i fråga om understöd för utvecklande av företag som finansieras nationellt.

I paragrafen föreslås inte separata bestämmelser om rätt för ministeriet att i ett beslut om anvisande av medel ställa sådana bindande villkor för de förmedlande organen som grundar sig på Europeiska unionens eller nationell lagstiftning. Grundlagsutskottet har betonat att föreskrifter som bara förpliktar myndigheter ingår inte i lagstiftningsmakten utan i den verkställande makten. Med stöd av sin allmänna befogenhet enligt 65 och 68 § 1 mom. och inom ramen för laglighetsprincipen i 3 § 2 mom. i grundlagen kan ett ministerium meddela sådana föreskrifter till myndigheterna inom sitt förvaltningsområde, också om det inte föreskrivs särskilt i lag om befogenheten att meddela föreskrifter (GrUU 42/2006 rd, s.7/II). Arbets- och näringsministeriet kan således i ett beslut om anvisande av medel ställa sådana bindande villkor för de förmedlande organen enligt 3 § som är nödvändiga för att fullgöra skyldigheterna enligt lagen och EU-förordningen. Bestämmelser om villkoren för användning av vissa EU-medel ingår i 11 § i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021), eftersom de aktuella programmedlen också anvisas landskapsförbunden, som omfattas av skyddet för kommunal självstyrelse. Dessutom får ett ministerium meddela rekommenderande anvisningar utan särskilt bemyndigande (GrUU 6/2003 rd).

4 §. *Närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter och behörighet.* I paragrafen föreskrivs det om närings-, trafik- och miljöcentralernas (NTM-centralen) uppgifter och behörighet vid det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven.

I 1 mom. föreskrivs det om NTM-centralernas uppgifter som organ som förmedlar stöd från brexitjusteringsreserven. NMT-centraler sköter sina lagstadgade uppgifter för det organs räkning som ansvarar för förvaltningen och på dess ansvar. NTM-centralerna ansvarar för beviljande, utbetalning, kontroll, uppföljning, granskning och vid behov återkrav och andra fortsatta uppgifter i fråga om stöd som söks från reservens medel på det sätt som bestäms på andra ställen i lag.

Enligt 2 mom. dessa myndigheter är sådana statsbidragsmyndigheter som avses i 4 § 1 punkten i statsunderstödslagen. Närmare bestämmelser om beviljande av understöd och uppgifter i anslutning därtill ingår i stödlagen och den statsrådsförordning som utfärdats med stöd av den. NMT-centralerna ska iaktta EU:s och nationell lagstiftning samt de villkor för användningen av medel som grundar sig på den och som ställts i arbets- och näringsministeriets beslut om anvisande av medel.

I 3 mom. specificeras de uppgifter som inte hör till statsbidragsmyndigheten men som NMT-centralerna sköter för det organ med ansvar för förvaltningen som avses i 3 §.

I 4 mom. innehåller en hänvisningsbestämmelse om hur uppgifterna förläggs till NTM-centralerna. Bestämmelser om behöriga närings-, trafik- och miljöcentraler ingår i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) och i den statsrådsförordning som utfärdats med stöd av den. Det beslutsfattande som gäller understöd för utvecklande av företag som finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfondens medel, Fonden för en rättvis omställnings medel samt helt och hållet nationella medel har koncentrerats till NTM-centralerna i Norra Österbotten, Södra Savolax, Mellersta Finland och Tavastland. Dessa NTM-centraler ska också vara de organ som förmedlar stöd från brexitjusteringsreserven.

5 §. *Finansministeriets finanscontrollerfunktions uppgifter.* I paragrafen föreskrivs det om det nationella revisionsorganet för reserven. Uppgiften ska skötas av finansministeriets finanscontrollerfunktion, på samma sätt som inom det regional- och strukturpolitiska programmet för programperioden 2021–2027. Finansministeriets finanscontrollerfunktion svarar för motsvarande uppgifter inom flera andra program som finansieras av Europeiska unionens medel.

Enligt 1 mom. är finansministeriet det nationella organ som avses i artikel 14.4 i EU-förordningen och som i EU-förordningen kallas oberoende revisionsorgan, och sköter de uppgifter som föreskrivits för myndigheten i fråga i Europeiska unionens lagstiftning. Revisionsorganets viktigaste uppgift är att utföra systemgranskningar och projektgranskningar, för att ge Europeiska kommissionen en oberoende försäkran om att förvaltnings- och kontrollsystemet fungerar effektivt och att de utgifter som ingår i de räkenskaper som lämnas till kommissionen är lagliga och korrekta. Bestämmelser om granskningar ingår i artikel 14.4 2–4 i EU-förordningen. Finanscontrollerfunktionens uppgift är att granska att förvaltnings- och kontrollsystemet fungerar korrekt och effektivt och att de utgifter som ingår i de räkenskaper som lämnas till kommissionen är lagliga. I EU-förordningen föreskrivs det dessutom om de granskningsmetoder och granskningsprinciper som ska iaktas i uppgiften. I bilaga II till EU-förordningen fastställs en mall för det oberoende revisionsorganets yttrande, som utarbetats i enlighet med internationellt vedertagna revisionsstandarder, och som är en del av medlemsstatens ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven.

I 2 mom. föreskrivs det om skyldighet för finansministeriets finanscontrollerfunktion att utarbeta en beskrivning av förvaltnings- och kontrollsystemet i fråga om sin egen verksamhet samt att underhålla beskrivningen. De principer som innebär att den organ som ansvarar för granskningen organiserar sin uppgift självständigt och sköter den på ett oberoende sätt omfattar också beskrivningen av verksamheten, beträffande vilken bestämmelser om utarbetande och innehåll ingår i artikel 14.1 c i EU-förordningen. Bestämmelserna förutsätter en detaljerad beskrivning av hur arbetet är organiserat vid de organ som ansvarar för granskningen, av övervakningen och av de tillgängliga resurserna. Revisionsorganet ska beskriva de uppgifter som det sköter samt hur arbetet är organiserat internt. Dessutom ska revisionsorganet beskriva de revisionsförfaranden som det tillämpar, tidtabeller och övervakning samt ge uppgift om planerade medel som ska fördelas i förhållande till de olika revisionsuppgifterna.

Enligt 3 mom. ska finansministeriets finanscontrollerfunktion underrätta arbets- och näringsministeriet och den behöriga NTM-centralen om resultaten av granskningar. Genom underrättelseskyldigheten säkerställs att de myndigheter som ansvarar för korrigeringen av missförhållanden får kännedom om dem. De behöriga NTM-centralerna är i egenskap av statsbidragsmyndigheter för de understöd som de beviljat ansvariga för att upptäcka och korrigera oriktigheter i anslutning till granskningar. Arbets- och näringsministeriet ansvarar i egenskap av organ med ansvar för förvaltningen för att säkerställa att betalning för oriktiga kostnader inte söks hos kommissionen.

Bestämmelser om skyldigheter att lämna ut uppgifter i anslutning till granskningar hos stödtagare ingår i 9 § 3 mom. i denna lag genom hänvisningar till 39 § i förvaltningslagen.

6 §. *Det informationssystem som används för att administrera reserven.* I paragrafen föreskrivs om det nationella elektroniska system som används för att administrera reserven. I artikel 14.3 f i EU-förordningen föreskrivs det skyldighet för det organ som ansvarar för förvaltningen att använda ett redovisningssystem som ger korrekt, fullständig och tillförlitlig information i god tid, för att elektroniskt registrera och lagra uppgifter om de utgifter som ska täckas av det ekonomiska bidraget från reserven. I artikel 14.3 h i EU-förordningen föreskrivs det om uppgifternas form och innehåll. För förvaltningen av understöd som beviljas av reservens medel ska användas det elektroniska informationssystem som avses i 28 § 1 mom. i stödlagen. Ärenden som gäller understöd ska hanteras i systemet Tuki2014, som används för förvaltningen av understöd som med stöd av stödlagen finansieras av nationella medel och av vissa EU-medel. Detta informationssystem är också det nationella elektroniska redovisningssystem för reserven som avses i artikel 14.3 f i EU-förordningen.

Det elektroniska redovisningssystemet berörs av kraven i artikel 14 och i punkt 4 i bilaga III till EU-förordningen. I artikel 14.1 f i EU-förordningen förutsätts att medlemsstaterna samlar in uppgifter om de verkliga huvudmännen för mottagarna av medlen för att förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter och bedrägerier och undvika intressekonflikter. Med verkliga huvudmän avses de aktörer som definieras i artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (penningtvättsdirektivet). I finsk lagstiftning definieras verklig förmånstagare i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017). Med förmånstagare avses en person som antingen äger ett företag eller som annars utövar bestämmande inflytande i det. Patent- och registerstyrelsen för ett register över förmånstagare som en del av registret över sammanslutningsformer, och i det samlas uppgifter om sammanslutningars verkliga huvudmän. Bestämmelser om registrering av företags verkliga förmånstagare ingår i handelsregisterlagen (129/1979). Eftersom uppgifter om de verkliga huvudmännen för mottagarna av medlen insamlas för att förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter, är det möjligt att använda uppgifterna också vid genomförandet av ekonomiska sanktioner enligt rådets förordning (EU) nr 833/2014 om restriktiva åtgärder mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina samt andra ekonomiska sanktioner som unionen infört mot tredje länder.

Understöd för utvecklande av företag administreras i det elektroniska informationssystem som det föreskrivs om i 28 § i stödlagen. I lagförslag nr 1 i denna proposition föreslås inga ändringar i kundinformationssystemet för företagstjänster, den kundinformationsresurs för företagstjänster eller det system för hantering av kundrelationer som hör till informationssystemet eller i behandlingen av kunduppgifter och personuppgifter i kundinformationssystemet för företagstjänster. Bestämmelser om informationssystemets informationsresurs finns i lagen om kundinformationssystemet för företagstjänster (293/2017). Arbets- och näringsministeriet svarar för datasystemets användbarhet samt för integriteten, skyddet och bevarandet av de uppgifter som ingår i datasystemet. Bestämmelser om förfaranden för att säkerställa elektroniska systems säkerhet, integritet och tillförlitlighet ingår i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019). Bestämmelser om sekretess för de uppgifter som ingår i informationssystemet, rätt att ta del av myndigheters handlingar, offentliggörande av uppgifter samt arkivering av handlingar finns på andra ställen i lag.

Bestämmelser om vissa myndigheters rätt att få information, utlämnande av uppgifter och offentliggörande av vissa uppgifter ingår dessutom i Europeiska unionens lagstiftning och i 6 § i lagförslag nr 1 i denna proposition. Enligt den aktuella regeringspropositionen RP 88/2022 kommer statsunderstödslagen att utökas med bestämmelser som gäller statsunderstödsverksamhetens informationsresurs och tjänster i anslutning till den.

7 §. Myndigheternas rätt att få information och att lämna ut uppgifter. I paragrafen föreskrivs det om rätt att få information och att lämna ut uppgifter för de nationella myndigheter som deltar i förvaltningen av reserven. Rätten att få uppgifter för de myndigheter som avses i den föreslagna lagen begränsas till att gälla uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som avses i lagen. På motsvarande sätt gäller rätten att lämna ut uppgifter till andra myndigheter, aktörer som sköter offentliga uppdrag och Europeiska unionens institutioner, organ och byråer endast uppgifter som är nödvändiga för skötseln av deras lagstadgade uppgifter. Myndigheternas rätt att få information begränsas också inom myndigheten, på det sätt som bestäms i artikel 14.1 andra stycket i EU-förordningen. För finansministeriets del ska rättigheterna vara begränsade till finanscontrollerfunktionen. Det föreslås således inte att rätten att få information blir

onödigt omfattande. Bestämmelser om finanscontrollerfunktionen rätt att trots sekretessbestämmelserna få information från statliga myndigheter i anslutning till kontroller och granskningar av användningen av Europeiska unionens medel finns dessutom i 24 g § i budgetlagen. Bestämmelser om statens revisionsverks rätt att få information finns i 90 § 3 mom. i grundlagen, 4 § i lagen om statens revisionsverk (676/2000) samt 3 § (599/2007) i lagen om rätt för statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna (353/1995).

I 1 mom. föreskrivs det om den nödvändiga information som myndigheterna ska ha rätt att få för skötseln av uppgifter som avses i denna lag. Enligt momentet ska arbets- och näringsministeriet, finansministeriets finanscontrollerfunktion samt närings-, trafik- och miljöcentralerna trots sekretessbestämmelserna ha rätt att avgiftsfritt från en annan myndighet, en aktör som sköter ett offentligt uppdrag och stödtagaren få sådana uppgifter om den ekonomiska ställningen, affärs- och yrkesverksamheten och om den finansiering som beviljats dem av offentliga medel och om andra omständigheter som är betydelse med tanke på stödet som är nödvändiga för skötseln av uppgifter som avses i denna lag och i Europeiska unionens lagstiftning. Bestämmelsen kompletterar statsbidragsmyndighetens rätt att få information enligt 31 § i statsunderstödslagen och myndigheternas rätt att få information enligt stödlagen. Bestämmelser om arbets- och näringsministeriets samt närings-, trafik- och miljöcentralens rätt att få information i fråga om understöd för utvecklande av företag finns i 19 § i stödlagen.

Vid behandlingen av understödsärenden enligt den föreslagna lagen behandlas enligt motiveringen till RP 46/2021 rd inte de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), och därför kan behandlingen av personuppgifter som ska lagras i informationssystemet genomföras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen (1050/2018). I samband med behandlingen av ärenden som ansluter sig till ansöknings- och beviljande-, kontroll-, gransknings- eller den övriga beslutsprocessen för understöd för utvecklande av företag införs inte heller i informationssystemen sådana konstitutionellt känsliga personuppgifter som avses i offentlighetslagen, eftersom sådana uppgifter inte behövs vid beslutsfattande som hänför sig till statsunderstöd.

Bestämmelser om sökande och mottagare av understöd för utvecklande av företag finns i 6 § i stödlagen. Understöd för utvecklande av företag kan beviljas företag och fysiska personer som är enskilda näringsidkare. Enligt den andra meningen i 1 mom. ska de nationella myndigheter som nämns ovan ha rätt att få de nödvändiga uppgifter som avses i den första meningen om användningen av stöd även från stödtagaren.

I 2 mom. föreskrivs det om utlämnande av uppgifter. Enligt momentet ska de myndigheter som nämns i 1 mom. trots sekretessbestämmelserna ha rätt att lämna ut de uppgifter till Europeiska unionens institutioner, organ och byråer som är nödvändiga för skötseln av deras lagstadgade uppgifter. Bestämmelser om rätt för förmedlande organ som är statsbidragsmyndigheter att trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter till Europeiska unionens behöriga institutioner eller andra organ inom unionen, om Europeiska gemenskapens lagstiftning förutsätter detta, finns dessutom i 32 § i statsunderstödslagen. Bestämmelser om rätt för arbets- och näringsministeriet samt närings-, trafik- och miljöcentralen att lämna ut uppgifter till en annan myndighet och utomstående revisor, om det är nödvändigt för skötseln av uppgifter som föreskrivs i stödlagen, finns dessutom i 20 § i stödlagen.

8 §. Europeiska unionens institutioners, organs och byråers granskningsrätt. Paragrafen gäller granskningsrätt för Europeiska unionens institutioner, organ och byråer och är av informativ karaktär.

Paragrafen innehåller en hänvisningsbestämmelse om granskningsrätt för kommissionen, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, revisionsrätten och Europeiska åklagarmyndigheten, enligt vilken det bestäms om dessa omständigheter i Europeiska unionens lagstiftning.

Dessutom föreskrivs det i artikel 129.1 i budgetförordningen om stödtagarens samarbetsskyldighet vid granskningar.

9 §. De nationella myndigheternas granskningsrätt. I paragrafen ingår bestämmelser om de nationella myndigheternas granskningsrätt och utförandet av granskningar som kompletterar stödlagens bestämmelser och som genomförandet av EU-förordningen förutsätter.

Enligt 1 mom. ska finanscontrollerfunktionen ha rätt att utföra granskningar av arbets- och näringsministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralerna samt stödtagare och stödsökande för att sköta de uppgifter som avses i lagen. Bestämmelsen är nödvändig för att sköta uppgifterna för det organ som ansvarar för granskningar av reserven enligt EU-förordningen.

I 2 mom. föreskrivs det om rätt för arbets- och näringsministeriet att granska de närings-, trafik- och miljöcentraler som är förmedlande organ för skötseln av de lagstadgade uppgifterna. Bestämmelserna är nödvändiga för att det organ som ansvarar för förvaltningen enligt EU-förordningen ska kunna sköta sina uppgifter.

I 3 mom. intas också en informativ hänvisningsbestämmelse till rätten för arbets- och näringsministeriet och närings-, trafik- och miljöcentralerna samt en revisor som anlitas av dem att granska understödssökandens och understödstagarens affärsverksamhet med stöd av 18 § i stöd-lagen (758/2021).

Enligt 4 mom. kan de myndigheter som avses i paragrafen utföra granskningen själv eller befullmäktiga någon annan myndighet som utför granskningsarbete eller en revisor att utföra granskningen för deras räkning. Revisorn ska vara en revisor eller revisionssammanslutning som avses i revisionslagen (1141/2015) eller lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (1142/2015). En befullmäktigad revisionssammanslutning ska utse en revisor som är huvudansvarig för revisionen.

Enligt 5 mom. kan en utomstående expert bistå vid revisionen på arbets- och näringsministeriets begäran. På en revisor och utomstående expert tillämpas 14 och 15 § i statstjänstemannalagen samt bestämmelserna om straffrättsligt ansvar när de sköter uppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

10 §. Granskarens behörighet. I paragrafens föreskrivs det om nationella granskarens behörighet.

Enligt 1 mom. ska finansministeriets finanskontrollerfunktion, arbets- och näringsministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralerna och en i 9 § avsedd myndighet och revisor som de befullmäktigat ha rätt att få tillträde till byggnader, lokaler och platser som är av betydelse för användningen av stöd. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att trygga god förvaltning och rättssäkerheten också när granskningsuppdrag anförtros andra än myndigheter. Det är ändå målsenligt att anförtro någon annan än en myndighet ett offentligt förvaltningsuppdrag när granskningarna förutsätter sådan teknisk eller annan specialsakkunskap som den granskande myndigheten saknar. Granskning får utföras i utrymmen som omfattas av hemfriden och som

används för boende av permanent natur endast om yrkesverksamhet bedrivs i dem. I grundlagsutskottets praxis har hemfriden ansetts omfatta i princip alla slag av utrymmen som används för permanent boende (se till exempel GrUU 49/2005 rd, s. 3/II, GrUU 40/2010 rd, s. 4/I och GrUU 43/2010 rd, s. 2/I), dvs. således även till exempel en näringsidkares utrymmen som finns i hans eller hennes bostad. Grundlagsutskottet har emellertid inte förutsatt att sådana utrymmen utesluts från myndigheternas granskningsbefogenheter till exempel i situationer där granskningarna gäller tillsynen över användningen av stöd och bidrag som har beviljats av offentliga medel. Enligt grundlagsutskottet får en bostad dock inspekteras bara om det är nödvändigt för att utreda de omständigheter som inspektionen avser (se till exempel GrUU 54/2014 rd). Dessutom har grundlagsutskottet i sin praxis ansett att en åtgärd som ingriper i hemfriden bör kunna godkännas "för att brott skall kunna utredas", om åtgärden kopplas till en konkret och specificerad anledning att misstänka att brott mot lagen har begåtts eller kommer att begås. Med tanke på proportionalitetskravet har utskottets utgångspunkt varit att ingrepp inte bör göras i hemfridskyddet för att föga klandervärda förseelser för vilka det strängaste straffet är böter ska kunna utredas (se GrUU 40/2002 rd). Utskottet har dock ansett det acceptabelt att en granskning som ingriper i hemfriden utförs för kontroll av att stöd och bidrag som beviljats av offentliga medel används på tillbörligt sätt också om det finns grundad anledning att misstänka straffbara förseelser som allra högst ger ett bötesstraff (se GrUU 69/2002 rd).

Enligt den föreslagna paragrafen kan granskning utföras i den omfattning som beviljandet och användningen av understöd kräver. Från reserven kan beviljas understöd till sammanslutningar och näringsidkare med stöd av de bestämmelser som ska tillämpas på det föreslagna stödsystemet. För att de nationella granskarnas granskningsbefogenheter ska motsvara kommissionen granskningsbefogenheter enligt EU-bestämmelserna och de nationella myndigheterna kunna fullgöra uppgifterna enligt 5 § i den föreslagna lagen, föreslås i fråga om brexitjusteringsreserven befogenheter för de nationella granskarna som är mer omfattande än de granskningsbefogenheter som föreskrivs i 18 § i den gällande stödlagen. Det är nödvändigt att utvidga granskningsbefogenheterna för att fullgöra uppgifterna enligt artikel 14.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1755. Det oberoende revisionsorganet ska granska förvaltnings- och kontrollsystemet för reserven och utföra revisioner av finansierade åtgärder för att ge kommissionen en oberoende försäkran om att det systemet fungerar effektivt och att de utgifter som ingår i de räkenskaper som lämnas till kommissionen är lagliga och korrekta. Det är skäl att begränsa granskningsrätten till enbart lokaler som används för yrkesutövning. Den egentliga kärnan för hemfriden har inte ansetts riskeras då man inspekterar lokaler där det utövas yrkesverksamhet (GrUU 21/2010). Granskning ska kunna hemfridskyddade utrymmen som används för boende av permanent natur bara när yrkesutövarens lokaler finns i hans eller hennes bostad. Granskning av utrymmen som används för boende av permanent natur ska kunna göras endast av en myndighet som avses i 9 § (GrUU 46/2001 rd, s. 4–5). Grundlagsutskottet har ansett att det finns inga hinder för att föreskriva i lagen om rätt för en expert som står utanför myndighetsmaskineriet att assistera vid en inspektion ens när inspektionen görs i utrymmen som används för boende av permanent natur (GrUU 62/2010 rd, s. 6/II). På utomstående experters rätt att bistå även vid granskningar som görs i utrymmen som används för boende av permanent natur tillämpas 9 § 5 mom.

I 2 mom. föreskrivs det om rätten för den som utför granskningen att omhänderta material som är föremål för granskning och om det förfarande som ska iaktas samt om skyldigheten för den som är föremål för granskning att lämna upplysningar. Den som utför granskningen ska ha rätt att granska alla uppgifter, utredningar, handlingar, informationssystem, upptagningar, annat material och omständigheter som behövs med tanke på granskningen. Enligt 3 mom. kan granskaren temporärt omhänderta det material som omfattas av granskningsrätten, om granskningen kräver det. Omhändertagande kan bli aktuellt när ett ärende i samband med granskningen inte kan utredas på det sätt som granskningen kräver och omhändertagande av materialet är

nödvändigt. Alla handlingar och upptagningar och allt annat material som omfattas av granskningsrätten kan omhändertas. Till exempel bokförings- och bokslutsmaterial kan bli föremål för omhändertagande. Dessutom föreskrivs det i momentet om skyldigheten för den som är föremål för granskning att lämna de upplysningar som behövs för att granskningen ska kunna utföras. När det gäller denna lagbestämmelse vill man betona att den som är föremål för granskning ska agera i gott samarbete med den som utför granskningen och även i övrigt bidra till att granskningen kan utföras på ändamålsenligt sätt. Det föreslås inga ändringar i stödtagarens samarbets-skyldighet att bistå vid granskningar enligt 18 § 2 mom. i stödlagen.

Enligt hänvisningen i 3 mom. tillämpas på granskningen dessutom 39 § i förvaltningslagen (434/2003). Enligt den paragrafen ska en myndighet underrätta en part som direkt berörs av ärendet om tidpunkten då en inspektion som faller under myndighetens behörighet inleds, såvida syftet med inspektionen inte äventyras av en sådan underrättelse. Parten har rätt att närvara vid inspektionen och att framföra sin åsikt och ställa frågor om omständigheter som har samband med inspektionen. Under inspektionens gång ska parten om möjligt underrättas om inspektionens ändamål, hur den genomförs samt om fortsatta åtgärder. Inspektionen ska förrättas utan att inspektionsobjektet eller dess innehavare orsakas oskäligen olägenhet. Enligt paragrafen ska den som förrättar inspektion också utan dröjsmål avfatta en skriftlig inspektionsberättelse över inspektionen. Av inspektionsberättelsen ska inspektionens förlopp och inspektionsförrättarens viktigaste iakttagelser framgå. Inspektionsberättelsen ska delges en part som har rätt att närvara vid inspektionen.

11 §. Handräckning. I paragrafen föreskrivs det om rätt att få handräckning av polis-, tull-, skatte- och utsökningsskyldigheterna vid utförandet av granskning. Handräckning kan begäras i situationer där en annan myndighets specialkompetens, utrustning eller befogenheter behövs för att genomföra den tillämpliga lagstiftningen. I paragrafen föreskrivs det om de myndigheter som är skyldiga att vid behov ge handräckning vid utförandet av granskning. Bestämmelsen begränsar inte andra myndigheters kontroll- och granskningsrättigheter som grundar sig på lag eller andra bestämmelser. Avsikten med de föreslagna bestämmelserna är inte heller att ändra de förutsättningarna för att begära och ge handräckning som föreskrivs på andra ställen i lag. Bestämmelser om handräckning som behövs vid granskningar som gäller sökande och mottagare av understöd för utvecklande av företag ingår i 18 § 3 mom. i stödlagen. Bestämmelser om grunderna för avgifter för handräckning finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

12 §. Bevaring av bokföringsmaterial och andra verifieringar. Genom bestämmelserna i paragrafen genomförs skyldigheten enligt artikel 14.3 g i EU-förordningen för det organ som ansvarar för förvaltningen att se till att verifieringar som rör utgifter bevaras.

Enligt 1 mom. ska arbets- och näringsministeriet, NMT-centralerna och finanscontrollerfunktionen bevara de handlingar som gäller genomförandet av reserven och annat material som verifierar att genomförandet varit lagenligt till utgången av 2029, om inte en längre bevaringstid förutsätts i den nationella lagstiftningen eller i Europeiska unionens lagstiftning om stöd av mindre betydelse eller statsstöd.

Bestämmelser om skyldighet för den som får stöd från reserven i form av understöd för utvecklande av företag att förvara material som rör understöden finns i 21 § i stödlagen. I 21 § 2 mom. i lagförslag nr 2 preciseras skyldigheten när det gäller stöd som finansieras från reserven, för att bestämmelserna ska uppfylla kraven i artikel 14.3 g i EU-förordningen.

13 §. Ikraftträdande. I paragrafen ingår en ikraftträdandebestämmelse.

7.2 Lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028

3 §. Finansiering av understöd. Det föreslås att paragrafen ändras för att genomföra bestämmelser om brexitjusteringsreserven (/). Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1755 genomförs med stöd av den nationella genomförandelagen i form av understöd för utvecklande av företag som också kan finansieras från brexitjusteringsreserven.

Enligt paragrafens ändrade 1 mom. kan understöd enligt lagen finansieras med nationella medel och med Europeiska unionens medel. Europeiska unionens medel kan komplettera understöd som beviljas av nationella medel eller så kan understöden täckas helt och hållet med Europeiska unionens medel. Ändringen behövs därför att de understöd som beviljas av reservens medel inte förutsätter nationell medfinansiering och understöden beviljas helt och hållet av medel från Europeiska unionens reserv. Därför är det nödvändigt att förtydliga bestämmelsen genom att ersätta den tidigare använda termen delfinansiera med ordet finansiera. Det föreslås inga ändringar i bestämmelser om maximibeloppet av offentlig finansiering eller beloppet av det beviljade understödet på andra ställen i lag.

I paragrafens gällande 2 mom. sägs att när Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd enligt denna lag, tillämpas vad som föreskrivs i 28, 30, 37–39, 42, 46–54 och 75 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (757/2021). Eftersom EU-förordningens bestämmelser avviker från den EU-lagstiftning som tillämpas på EU:s regional- och strukturpolitiska projekt behöver 2 mom. ändras i fråga om de bestämmelser som ska tillämpas på reserven.

Enligt paragrafens nya 2 mom. tillämpas på sådana understöd som finansieras med Europeiska unionens medel och som beviljas från brexitjusteringsreserven endast 30 § om hinder för utbetalning av stöd i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik. Bestämmelserna i 30 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik, nedan finansieringslagen, kompletterar grunderna och förutsättningarna för utbetalning av stöd enligt 14 § i stödlagen när det gäller understöd som finansieras från reserven. Ändringarna behövs därför att finansieringslagens bestämmelser inte kan tillämpas som sådan på understöd som finansieras av reservens medel på grund av skillnaderna i Europeiska unionens lagstiftning om finansiella instrument. I stället för i 28 § i finansieringslagen föreskrivs det om tidsfristen för ansökan om utbetalning av den sista stödposten i den nya 14 a § i lagförslag nr 2. Finansieringslagens 37 § ska inte tillämpas på understöd som finansieras från reserven. Bestämmelser om de allmänna urvalsgrunder som arbets- och näringsministeriet fastställer i egenskap av organ med ansvar för förvaltningen får utfärdas genom förordning av statsrådet med stöd av bemyndigandena i 6–7 § i stödlagen. Finansieringslagens 38 § ska inte tillämpas på understöd som finansieras från reserven. Enligt bestämmelserna om ansökan om stöd i stödlagens 12 § görs ansökan om understöd elektroniskt via den för ändamålet avsedda nättjänsten. Stödlagen innehåller inte några närmare bestämmelser om ansöknings- och urvalsförfarandena. Enligt bestämmelsen om tillämpningsområde i stödlagens 1 § 3 mom. tillämpas på understöd för utvecklande av företag dessutom vad som föreskrivs i statsunderstödslagen. I 9 § 2 mom. i statsunderstödslagen ingår bestämmelser om statsbidragsmyndigheternas informationsskyldigheter i anslutning till möjligheten att söka statsunderstöd och ansökningsförfarandet. Finansieringslagens 39 § tillämpas inte på understöd som finansieras från reserven. EU-förordningen innehåller inga informations- och kommunikationsskyldigheter för stödtagaren, så inte heller till denna del ska finansieringslagen tillämpas på reserven. På EU-förordningens skyldigheter som gäller åtgärdernas varaktighet tillämpas bestämmelserna om återbetalning och återkrav av understöd i 6 kap. i stödlagen. Finansieringslagens 42 § om gruppprojekt ska inte tillämpas på understöd som finansieras från reserven. Finansieringslagens 46 § om stödmottagarens skyldighet att bevara material i projekt

som finansieras med medel från EU:s regional- och strukturpolitiska program ska inte tillämpas på understöd som finansieras från reserven. Bestämmelser om stödtagarens skyldighet att förvara material som gäller understöd som beviljas från reserven ingår i 21 § i stödlagen. Finansieringslagens 47–49 § om inspektion av användningen av medel, inspektionsbefogenheter och behörighet för den som utför inspektion ska inte tillämpas på understöd som finansieras från reserven. Tillämpliga bestämmelser ingår i 9–10 § i lagförslag nr 1. Bestämmelser om kontroll och granskningsrätt ingår dessutom i 18 § i stödlagen. Finansieringslagens 50–54 § om informationssystem ska inte tillämpas på understöd som finansieras från brexitjusteringsreserven. Tillämpliga bestämmelser ingår i 6 § i lagförslag nr 1. Finansieringslagens 75 § om myndigheters rätt att få och lämna ut uppgifter ska inte tillämpas på understöd som finansieras från brexitjusteringsreserven. Tillämpliga bestämmelser ingår i 7 § i lagförslag nr 1.

12 a §. *Ansökan om stöd från brexitjusteringsreserven.* Till paragrafen fogas en bestämmelse om tidsfrist för ansökan om understöd för att beakta den begränsade stödberättigande tiden i fråga om brexitjusteringsreserven.

Enligt paragrafen ska ansökan för att få understöd för utvecklande av företag från brexitjusteringsreserven göras senast den 31 augusti 2023. I artikel 5.2 i EU-förordningen föreskrivs det om den stödberättigande tiden i fråga om reserven. För utgifter för genomförandet av reserven kan stöd beviljas av det ekonomiska bidraget från reserven, om utgifterna har orsakats och betalats till stödtagaren under den referensperiod som avses i artikel 3. Enligt 12 § 1 mom. i stödlagen görs ansökan om understöd elektroniskt via den för ändamålet avsedda nättjänsten.

14 a §. *Utbetalning av understöd från brexitjusteringsreserven.* I paragrafen föreskrivs det om utbetalning av understöd. Enligt paragrafen ska understöd betalas senast den 31 december 2023. Dessutom föreskrivs det om undantag från iakttagandet av tidsfristen för utbetalning av stöd av särskilda skäl. Den behöriga myndigheten som ansvarar för utbetalningen av understöd kan besluta att stödet betalas på en ansökan om utbetalning av stöd som gjorts efter tidsfristen, om det finns en särskild orsak till att debiteringen fördröjts. Vad som är sådana särskilda skäl som tillåter att understöd kan betalas efter tidsfristen ska tolkas snävt. Det kan till exempel vara fråga om en situation där finansiären begär tilläggsuppgifter av stödtagaren för att kunna försäkra sig om att de kostnader som det ansökts om betalning för är stödberättigande, och en skälig tid som reserveras för tilläggsutredning fördröjer behandlingen av ärendet så att det understöd som ska betalas med stöd av beslutet debiteras efter den 31 december 2023. Inte ens vägande skäl som stödtagaren framför till att ansökan försenats ska i princip bedömas som sådana särskilda skäl som avses i paragrafen. Avsikten är inte att stödtagarens förfarande i samband med förseningar ska bedömas i enlighet med de rättsnormer som tillämpas på lagligt hinder inom förvaltningsprocesser. Inverkan av ett oöverstigligt hinder eller någon annan exceptionell omständighet ska bedömas separat i en besvärprocess. Bestämmelser om sökande av ändring finns i 30 § i stödlagen.

21 §. *Förvaring av handlingar.* I paragrafen föreskrivs det om förvaring av bokföringsmaterial och annat material som gäller projekt som är föremål för understöd.

I det nya 2 mom. föreskrivs det om de särskilda tidsfrister för stödtagare som ska tillämpas på understöd som beviljas av reservens medel. Enligt EU-förordningen ska verifikationerna hållas tillgängliga under fem år efter det att tidsfristen för inlämnande av ansökan om ekonomiskt bidrag från reserven löpt ut. Medlemsstaternas tidsfrist för inlämnande av ansökan går ut den 30 september 2024. Den förvaringstid som åläggs stödtagaren räknas för tydlighetens skull i hela kalenderår. Understödtagaren ska vara skyldig att förvara allt bokföringsmaterial och annat material som hänför sig till understöd som finansieras av medel från brexitjusteringsreserven åtminstone till den 31 december 2029, om inte en längre förvaringstid förutsätts någon

annanstans i lag eller i Europeiska unionens lagstiftning. Om en längre förvaringstid förutsätts någon annanstans i lag eller i Europeiska unionens lagstiftning, ska den iakttas. Skyldighet till en längre förvaringstid följer av Europeiska unionens lagstiftning till exempel om en sådan Olaf-undersökning som avses i artikel 132.2 i budgetförordningen pågår samt när bestämmelser i ett stödprogram enligt EU:s bestämmelser som statsstöd förutsätter det. EU-förordningens bestämmelser förutsätter att skyldigheten som gäller förvaringstid tas in i avtal med de aktörer som deltar i genomförandet av reserven. Eftersom understöden inte genomförs genom avtal som ingås med tredje parter utan i form av statsunderstöd enligt prövning som avses i stödlagen, ska skyldigheten i stället för i avtal anges i villkoren i beslutet om beviljande av understöd eller i ett ändringsbeslut. Det är skäl att foga särskilda krav som gäller förvaring av handlingar och annat material till villkoren i understöds- och ändringsbeslut.

Det nya 3 mom. innehåller endast en informativ hänvisning enligt vilken bestämmelser om bevarande av bokföringsmaterial och andra verifikationer hos myndigheter finns i 12 § i lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven.

28 §. Informationssystem. Den gällande stödlagens bestämmelser om uppgifter som ska föras in i informationssystemet ändras så att de börjar motsvara EU-förordningens krav.

Det föreslås att 1 mom. ändras i fråga om det informationsinnehåll som förs in i det informationssystem som avses i stödlagen. Definitionen kompletteras med de uppgifter om förvaltningen av understöd för utvecklande av företag som beviljas av reservens medel som enligt EU-förordningen ska föras in i det elektroniska redovisningssystemet. Nya uppgifter som ska föras in är uppgifter om den verkliga huvudmannen. Till övervakningsskyldigheterna enligt EU-förordningen hör också att samla in indikatoruppgifter om beviljat stöd. För understöd för utvecklande av företag blir uppgifterna om antalet företag som får stöd enligt punkt 18.1 i bilaga II till EU-förordningen tillämpliga. I informationssystemet förs också in andra uppgifter som behövs för att sköta de lagstadgade uppgifterna i anslutning till reserven, såsom uppgifter om utförda kontroller och revisioner samt om de korrigerande åtgärder som vidtagits på grund av dem. Informationen behövs för kontrollen av reservens medel samt för utarbetandet av ansökan till kommissionen om ekonomiskt bidrag från reserven. Till ansökan enligt artikel 11 i EU-förordningen ska fogas bland annat de handlingar som avses i artikel 63.5–7 i budgetförordningen. Till de uppgifter som krävs hör en sammanfattning av utförda revisioner, inklusive iakttagna brister och de korrigerande åtgärder som eventuellt vidtagits. Den myndighet som beviljar understöd för i informationssystemet in uppgifter som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd, upphörande med utbetalningen, återbetalning av understöd, revisioner, återkrav och uppgifter om andra efteråtgärder, inklusive uppgifter om bedömning och uppföljning av iakttagandet av principen om att ”inte orsaka betydande skada”. I informationssystemet införs dessutom de uppgifter som förutsätts i artikel 14.3 h i EU-förordningen, som gör det möjligt att identifiera mottagare av ett ekonomiskt bidrag från reserven och deras verkliga huvudmän. Med verkliga huvudmän avses de aktörer som definieras i artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (penningtvättsdirektivet). I finsk lagstiftning definieras verklig förmånstagare i 1 kap. 5–7 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017). Patent- och registerstyrelsen för ett register över förmånstagare som en del av registret över sammanslutningsformer, och i det samlas uppgifter om sammanslutningars verkliga huvudmän. Bestämmelser om registrering av företags verkliga förmånstagare ingår i handelsregisterlagen (129/1979). Enligt 3 a § i handelsregisterlagen antecknas för de fysiska personer som ska införas i handelsregistret som personupp-

gifter fullständigt namn, personbeteckning (födelsetid, som en person inte har en finsk personbeteckning), medborgarskap och hemkommun (hemadress, om en person är bosatt utomlands). Uppgifter om förmånstagare får lämnas till dem som har rätt att använda uppgifterna enligt penningtvättslagen. Uppgifter om personbeteckningens beteckningsdel och om en utomlands bosatts persons hemadress utlämnas dock ur handelsregistret endast i situationer som definieras i 29 § i dataskyddslagen (1050/2018), på det sätt som föreskrivs i 16 § 3 mom. i offentlighetslagen (621/1999). De uppgifter som ska föras in i ett informationssystem enligt 28 § i stödlagen består av uppgifter som motsvarar uppgifterna i patent- och registerstyrelsens förmånstagarutdrag: FO-nummer, förmånstagarens för- och efternamn samt födelsetid. Personbeteckningen behöver inte föras in. Det är motiverat att föra in de ovannämnda personuppgifterna, eftersom de behövs på det sätt som avses i artikel 14.1 f i EU-förordningen för att förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter och bedrägerier och undvika intressekonflikter, sådana de definieras i Europeiska unionens lagstiftning. Behandling av personuppgifter är nödvändig i enlighet med artikel 6.1 i den allmänna dataskyddsförordningen för att fullgöra den personuppgiftsansvariges lagstadgade skyldighet. Inte heller efter de föreslagna ändringarna ska behandlingen av understödsärenden omfatta behandling av särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen, eller konstitutionellt känsliga uppgifter, så behandlingen av personuppgifter som förs in i informationssystemet kan genomföras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen (1050/2018).

Punkt 4 led a i bilaga III om det elektroniska informationssystemets informationsinnehåll till EU-förordningen innebär en skyldighet att samla in och tillgängliggöra uppgifter om entreprenörens och underentreprenörens namn, om den slutliga mottagaren av medlen är en upphandlande myndighet i enlighet med unionsrätten eller nationell lagstiftning. Punkten gäller projekt där den slutliga mottagaren av medlen är en upphandlande enhet som avses i 5 § i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), nedan upphandlingslagen. Enligt 5 § 1 mom. 5 punkten i upphandlingslagen betraktas som en upphandlande enhet bland annat varje upphandlare, om upphandlaren för upphandlingen har fått understöd av en upphandlande enhet som avses i 5 § 1 mom. 1–4 punkten till ett belopp som överstiger hälften av upphandlingens värde. När understöd som finansierats av reservens medel används för att stödja en i upphandlingslagen avsedd upphandlande enhets anskaffningar ska i informationssystemet lagras namnet på de entreprenörer och eventuella underentreprenörer som valts inom ramen för upphandlingsförfarandet. Till följd av maximibeloppet av understöd som beviljas för åtgärder som berörs av understöd för utvecklande av företag uppfyller mottagarna av understöd för utvecklande av företag i princip inte definitionen av upphandlande enhet ens när understöd beviljas som de minis-stöd inom stödområde I och II. Stöd av reservens medel ska inte kunna beviljas för understöd för utvecklande av verksamhetsmiljön enligt en högre stödprocent.

7.3 Lag om närings-, trafik- och miljöcentralerna

3 §. Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområde och uppgifter. Det föreslås att det till 1 mom. 11 punkten fogas uppgifter för det nationella genomförandet av brexit-anpassningsreserveringen, om vilka det föreskrivs i 4 § i lagförslag 1.

7.4 Lag om Enheten för utredning av grå ekonomi

6 §. Syftet med fullgöranderapporter. I 1 mom. föreskrivs om det användningsändamål för vilka fullgöranderapporter kan utarbetas. Det föreslås att till 1 mom. 7 punkt fogas en bestämmelse enligt vilken fullgöranderapporten kan utarbetas för att stödja fullgörandet av den uppgift som avses i 3 § 1 mom. i lagen om det nationella genomförandet av brexit-anpassningsreserveringen (/).

Det föreslås att uppgifterna för det förvaltningsansvariga organet enligt EU-förordningen överförs från arbets- och näringsministeriet till närings-, trafik- och miljöcentralerna i 4 § i lagen om det nationella genomförandet av brexit-anpassningsreserveringen (/).

7.5 Lag om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik

5 §. Definitioner. I definitionen av område i den gällande lagen hänvisas det till den upphävda lagen om landskapsindelning (1159/1997). Lagen om landskapsindelning och landskapsindelning som det beslutats om med stöd av den tillämpas till utgången av 2022, om inte något annat föreskrivs separat genom lag. Det föreslås att hänvisningen ändras till lagen om välfärdsområden och landskapsindelning (614/2021), som trädde i kraft den 1 juli 2021.

7 §. Landskapsförbundet. Det föreslås att hänvisning till lagen om landskapsindelning ändras till en hänvisning i lagen om välfärds- och landskapsindelning.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I propositionen föreslås inga nya bemyndiganden att utfärda bestämmelser på lägre nivå än lag. Bemyndigandena att utfärda förordning i den gällande stödlagen (758/2021) bedöms göra det möjligt att utfärda de kompletterande bestämmelser som behövs för att genomföra reserven genom förordning av statsrådet. De gällande bestämmelserna ingår i statsrådets förordning om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 (895/2021), som behöver preciseras i fråga om genomförandet av reserven.

Med stöd av stödlagens bemyndiganden att utfärda förordning får närmare bestämmelser om beviljande av understöd för utvecklande av företag och om understödets användningsändamål, om mottagare av understöd för utvecklande av företag, om förutsättningarna för beviljande av understöd och om de tillämpliga reglerna för statligt stöd utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet får dessutom utfärdas närmare bestämmelser om ansökan om understöd, om understödsbeslutet och dess innehåll samt om godtagbara kostnader, kostnadsmodeller och understödets belopp liksom om utbetalning och förfinansiering av understöd.

9 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

10 Verkställighet och uppföljning

Det nationella genomförandet av reserven kommer att bedömas som en del av bedömningen av de stöd som beviljas med stöd av stödlagen åren 2021–2028.

Kommissionen ska senast i juni 2024 informera Europaparlamentet och rådet om läget i genomförandet av EU-förordningen och ska under 2027 utvärdera reservens ändamålsenlighet och unionsmervärde samt senast den 30 juni 2028 överlämna en rapport om genomförandet av reserven till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén.

11 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och är avsedd att bli behandlad i samband med den.

De ekonomiska bidragen från EU ska budgeteras som inkomster i statsbudgeten under moment 12.32.50 (Inkomster från EU:s fonder för regional- och strukturpolitik och övriga fonder inom sammanhållningspolitiken). Utgifterna ska budgeteras under moment 32.30.42 (stödjande av företagens utvecklingsprojekt) inom ANM:s förvaltningsområde.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Lagförslagen granskas med avseende på 1, 10, 22, 80, 120 och 124 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har ansett att enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis har unionslagstiftningen företrädare framför nationell rätt i överensstämmelse med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (se t.ex. GrUU 14/2018 rd, s. 13 och GrUU 20/2017 rd, s. 6). Företrädet har nyligen bekräftats i stora avdelningens avgörande den 16 februari på en talan om ogiltigförklaring av förordningen om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten i målet C 157/21 Polen mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd (ännu inte publicerat).

Enligt EU-domstolens praxis har bestämmelserna i en förordning i allmänhet omedelbara verkningar i de nationella rättsordningarna, utan att det krävs att de nationella myndigheterna antar tillämpningsföreskrifter (Mål C-278/02, Handlbauer, dom 24.6.2004, Saml., s. I-6171, punkterna 25–26). Enligt fast rättspraxis får medlemsstaterna dessutom anta tillämpningsbestämmelser till en förordning så länge de inte hindrar förordningens direkta tillämplighet, inte döljer dess gemenskapsrättsliga karaktär och klargör att de utnyttjar det utrymme för skönmässig bedömning som de förfogar över enligt den nämnda förordningen samtidigt som de håller sig inom gränserna för förordningens bestämmelser (mål C-113/02, kommissionen mot Nederländerna, dom 14.10.2004, Saml., s. I-9707, punkt 16).

Grundlagsutskottet har lagt vikt vid att det i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se t.ex. GrUU 14/2018 rd, s. 13, GrUU 20/2017 rd, s. 6, GrUU 51/2014 rd, GrUU 25/2005 rd).

Nationellt är det möjligt att bedöma och begränsa grundlagsenligheten och därmed också för-enligheten med de grundläggande fri- och rättigheterna endast i frågor där unionens lagstiftare har tillåtit nationellt handlingsutrymmen eller som stannar utanför EU-rättens tillämpningsområde. Grundlagsutskottet har framhållit att det därför finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet i regeringens propositioner (GrUU 1/2018 rd, s. 3, GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, GrUU 44/2016 rd, s. 4).

Skydd för personuppgifter

I 6 § i lagförslag nr 1 i den föreslagna lagen föreskrivs det om det informationssystem som används för administreringen av understöd. I informationssystemet lagras den information som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd som finansieras av reservens medel samt fortsatta åtgärder och tillsyn samt namn, kontaktuppgifter och ställning i organisationen för den kontaktperson som understödssökanden har uppgett. Informationssystemet är det system som ska användas för förvaltningen av stöd 2021–2028 och som det föreskrivs om i 28 § i stödlagen. Eftersom också personuppgifter införs i systemet, har bestämmelserna granskats med avseende på skyddet för personuppgifter i regeringens proposition som gäller

stödlagen (RP 46/2021 rd). Utöver de ovannämnda uppgifter ska i systemet enligt stödlagen införas också de andra uppgifter som EU-förordningen förutsätter med stöd av ändringarna av 28 § 1 mom. i lagförslag nr 2 och som föreskrivs i lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven (/). I EU-förordningen förutsätts att medlemsstaterna samlar in uppgifter om de verkliga huvudmännen för mottagarna av medlen för att förebygga, upptäcka och korrigera oriktigheter och bedrägerier och undvika intressekonflikter. Eftersom också nya personuppgifter förs in i systemet bör de föreslagna bestämmelserna granskas med avseende på skyddet för personuppgifter.

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Enligt samma moment utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. När det gäller skyddet för personuppgifter hänvisar bestämmelsen till behovet att genom lagstiftning trygga individens rättsskydd och skydd för privatlivet i behandlingen, registreringen och användningen av personuppgifter (RP 309/1993 rd, s. 57/I).

Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelser om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut information med avseende på skyddet för privatliv och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet (GrUU 15/2018 rd). Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut information kan gälla "behövliga uppgifter" för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 17/2016 rd, s. 2–3). I sina analyser av exakthet och innehåll har utskottet lagt särskild vikt vid huruvida de uppgifter som lämnas ut är av känslig art. Om de föreslagna bestämmelserna om överlåtelse av uppgifter har gällt också känsliga uppgifter, har det för vanlig lagstiftningsordning krävts att bestämmelserna preciseras så att de följer grundlagsutskottets ovan återgivna praxis för bestämmelser som rör rätten att få och att lämna ut myndighetsuppgifter trots sekretess (GrUU 38/2016 rd, s. 3). Å andra sidan har utskottet ansett att grundlagen inte tillåter en generös och ospecificerad rätt att få uppgifter, inte ens om den är förenad med nödvändighetskriteriet (se t.ex. GrUU 71/2014 rd, s. 3/I, GrUU 62/2010 rd, GrUU 59/2010 rd s. 4/I och GrUU 59/2010 rd, s. 4/I).

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om förslaget till dataskyddslag (GrUU 14/2018 rd) konstaterat att skyddet för personuppgifter i första hand bör garanteras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och nationell allmän lagstiftning. Enligt grundlagsutskottet räcker det i princip med att bestämmelserna om skydd för och behandling av personuppgifter är harmoniserade med dataskyddsförordningen. Med tanke på tydligheten bör man enligt grundlagsutskottet förhålla sig restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger. Grundlagsutskottet har med stöd av EU-domstolens etablerade rättspraxis ansett att det inte är tillåtet att lagstifta nationellt inom förordningens tillämpningsområde, om inte förordningen explicit förpliktar eller bemyndigar till kompletterande nationell reglering eller andra beslut. I fråga om behovet av och innehållet i mer detaljerad lagstiftning måste också syftena med och lagstiftningsmetoden i den allmänna dataskyddsförordningen vägas in. Grundlagsutskottet ser det som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter.

Behovet av detaljerade bestämmelser om dataskydd och om behandling av personuppgifter vid skötseln av uppgifterna enligt de föreslagna lagarna har bedömts bland annat med beaktande av grundlagsutskottets ovannämnda utlåtandepraxis. De som ansöker om understöd är företag och företagens identifieringsuppgifter och andra uppgifter behandlas i anslutning till i huvudsak understödsärenden. I det ändrade 28 § 1 mom. i lagförslag nr 2 föreskrivs det om de uppgifter om reserven som ska lagras i det informationssystem som används vid behandlingen av understödsärenden utöver de uppgifter som den gällande regleringen redan täcker. I informationssystemet ska lagras den information som behövs för att sköta de uppgifter som avses i lagen och som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd samt fortsatta åtgärder och tillsyn. Understödssökanden ska i ett understödsärende uppgive namn, telefonnummer, e-postadress och ställning i organisationen för den person som är kontaktperson. De uppgifter om kontaktpersoner som understödssökandena har uppgett lagras i informationssystemet som en del av uppgifterna om understödssökanden. Nya personuppgifter enligt propositionen som ska lagras är de uppgifter som EU-förordningen förutsätter om de verkliga huvudmännen för mottagarna av medlen från reserven. De personuppgifter som lagras i informationssystemet hänför sig på samma sätt som nu alltid till inkomna ansökningar om understöd och den fortsatta behandlingen av dem. Uppgifterna är fortlöpande tillgängliga för de myndigheter som använder informationssystemet för förvaltning av och tillsyn över projekt. Dessutom får uppgifter lämnas ut till granskningsmyndigheter, forskare och värderingsmän. Uppgifter överförs inte till länder utanför EU eller EES eller till internationella organisationer. De uppgifter som lagrats i informationssystemet är skyddade mot obehörig åtkomst, ändring och förstöring. Skyddet bygger på behörighetskontroll, tekniska skyddsåtgärder för databaser och servrar, skydd av fysiska lokaler, passagekontroll, skyddad datakommunikation och säkerhetskopiering av uppgifter. Rätt att få tillgång till och behandla uppgifterna beviljas på basis av tjänsteuppgifter. Tillgången till informationssystemet grundar sig på personliga användarnamn. De som använder registret sköter tjänsteuppgifter och de har tystnadsplikt i fråga om uppgifterna. Informationssystemet har införts endast för myndighetsbruk och fungerar endast i en myndighets interna nätverk.

Vid behandlingen av understödsärenden enligt lagförslag nr 2 behandlas inte de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1 i den allmänna dataskyddsförordningen. Särskilda kategorier av personuppgifter som avses i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen är personuppgifter som avslöjar till exempel etniskt ursprung, medlemskap i fackförening eller behandling av biometriska uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person. Det är inte motiverat att behandla särskilda kategorier av personuppgifter i samband med understöd. Den behandling av personuppgifter som sker i samband med understödsärenden enligt den föreslagna lagen kan utföras med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, och av denna orsak föreskrivs det inte särskilt om behandling av personuppgifter i den föreslagna lagen.

Skydd för privatlivet och hemfriden

Bestämmelsen om granskningsrätt och granskarnas befogenheter i 9 och 10 § i lagförslag nr 1 är av betydelse för hemfriden som skyddas i grundlagen. Granskningarna kan gälla även stödtagare, och i bestämmelserna bör därför beaktas hemfriden som tryggas i 10 § 1 mom. i grundlagen. Genom lag kan det föreskrivas om nödvändiga åtgärder för att utreda brott som ingriper i hemfriden. Utöver de grunder för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna som uttryckligen nämns i 10 § 3 mom. i grundlagen ("för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas" och "för att brott ska kunna utredas") har grundlagsutskottet bedömt inskränkingsgrundernas godtagbarhet mer allmänt utifrån intresset att övervaka användningen av offentliga medel. Utskottet har ansett det acceptabelt att inspektioner utförs i hemfridsskyddade lokaler för kontroll av att stöd och bidrag som beviljats av offentliga medel används på tillbörligt vis, också om det finns grundad anledning att misstänka sådana straffbara förseelser

som allra högst ger ett bötesstraff (se GrUU 69/2002 rd, s. 2–3). Grundlagsutskottet har tagit upp inskränkningar i skyddet för hemfriden också i situationer där befogenhetsbestämmelser som följer av EU-lagstiftningen inte har tillåtit att begränsa inspektionsbefogenheterna på det sätt som förutsätts i 10 § 3 mom. i grundlagen, och man har varit tvungen att analysera regleringen utifrån principen om företräde för EU:s sekundärrätt (se GrUB 4/2018 rd, s. 5–6, GrUU 39/2016 rd, s. 5–6 och GrUU 54/2014 rd, s. 3).

Av EG-domstolens rättspraxis följer att skyldigheten att iaktta grundläggande rättigheter som fastställts inom unionens ram gäller medlemsstaterna bara när de agerar inom området för unionsrätten (dom 13.7.1989, Wachauf, i målet 5/88, Saml. 1989, s. 2609; dom 18.6.1991, ERT, Saml. 1991, s. I-2925); dom, 18.12.1997, mål C-309/96 Annibaldi, Saml. 1997, s. I-7493. Dessutom bör det beaktas att medlemsstaterna är bundna av de krav som följer av kraven på skydd för grundläggande rättigheter i gemenskapens rättsordning när de genomför gemenskapsrättsliga bestämmelser (dom 13.4.2000, i målet C-292/97, Saml. 2000, s. I-2737, skäl 37). Respekt för privatlivet och familjelivet hör till de rättsobjekt som skyddas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt artikel 7 i stadgan har var och en rätt till respekt för sitt privatliv och familjeliv, sin bostad och sina kommunikationer. Enligt förklaringen motsvarar de rättigheter som garanteras i artikel 7 de rättigheter som garanteras i artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I enlighet med artikel 52.3 i stadgan har dessa rättigheter samma innebörd och räckvidd som i konventionen. Av denna orsak får rättigheterna lagligen inskränkas endast på det sätt som tillåts i artikel 8 i Europakonventionen. Enligt artikeln får myndigheter inte störa åtnjutandet av denna rättighet med undantag av vad som är stadgat i lag och i ett demokratiskt samhälle och är nödvändigt med hänsyn till bland annat förebyggandet av brott. I enlighet med artikel 52.1 i EU:s stadga får begränsningar, med beaktande av proportionalitetsprincipen, på vissa villkor göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot till exempel mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen. EU-domstolen har i sin rättspraxis godkänt flera mål av allmänt samhällsintresse, t.ex. domen 17.10.2013, Sch-warz, C-291/12, EU:C:2013:670, punkt 36 (förebyggande av att pass förfalskas och förhindrande av att de används i bedrägligt syfte). Inom EU-rättens tillämpningsområde får medlemsstaterna också tillämpa nationella grundläggande rättigheter som erbjuder ett högre eller mer omfattande (striktare) skydd under förutsättning att de i enlighet med Melloni-principen inte äventyrar EU-rättens ”företräde, enhetlighet och verkan”. För en nationell prövningsmarginal talar bestämmelserna om genomförande av vissa andra EU-fonder, vilka tillåter att inspektionsrättigheterna begränsas i den nationella lagstiftningen så att andra än nationella myndigheters befogenheter att utföra inspektioner på plats är begränsade.

Enligt artikel 14.5 i EU-förordningen om brexitjusteringsreserven får kommissionen utföra revisioner på plats hos enheter som deltar i genomförandet av reserven när det gäller de åtgärder som finansieras genom reserven, och ska ha tillgång till verifikationer för de utgifter som ska täckas av det ekonomiska bidraget från reserven. Enligt EU-förordningen får kommissionen utföra revisioner på plats hos enheter som delar i genomförandet av reserven. Av förordningen framgår inte om revisionsbefogenheterna är avsedda att omfatta även personers hemfridsskyddade krets. Enligt artikel 7 i EU:s stadga har var och en rätt till respekt för sin bostad. ”Hos enheter” definieras inte mer exakt och stödtagarens lokaler har inte uteslutits eller uttryckligen överlåtits till nationell prövning. Det är således inte uteslutet att granskning behöver utföras till exempel i lokal i anslutning till näringsidkarens bostad. EU-förordningen innehåller inte någon sådan bestämmelse om uttrycklig prövningsrätt för medlemsstaterna som skulle motsvara bestämmelserna om strukturfondsmedel och som skulle innebära att granskningsrättigheterna kan begränsas i hemfridsskyddade lokaler eller att det kan föreskrivas om granskningsbefogenheter endast för nationella myndigheter i sådana fall. Den EU-lagstiftning på sekundär nivå som ska tillämpas inom de europeiska regional- och strukturfonderna programperioden 2021–2027 och som stödjer sig på motsvarande rättslig grund möjliggör nationell prövningsrätt på samma sätt

som under tidigare programperioder. Bestämmelser om kommissionens granskningsbefogenheter på plats i fråga om EU:s regional- och strukturpolitiska fond, dvs. in situ i lokaler eller projekt hos dem som deltar i genomförandet finns i artikel 70.4 i den allmänna förordningen. I bestämmelsen tillåts nationellt handlingsutrymme så att det får föreskrivas nationellt att enbart nationella myndigheter har befogenheter att utföra granskningar på plats. Detta anges genom att konstatera: ”Om tillämpningen av nationella bestämmelser reserverar vissa åtgärder för ombud som utses särskilt enligt nationell lagstiftning ska kommissionens tjänstemän och bemyndigade företrädare ha åtkomst till den information som erhålls på det sättet, utan att det påverkar de nationella dom-stolarnas behörighet och med full respekt för de berörda rättssubjektens grundläggande rättigheter”. I EU-förordningen om inrättande av reserven tillåter ordalydelsen inte motsvarande handlingsutrymme. Under den föregående programperioden 2014–2020 innehöll dessutom artikel 75 i den allmänna förordningen (EU) 1303/2013 ett uttryckligt förbud enligt vilket ”kommissionens tjänstemän och bemyndigade företrädare får bl.a. inte delta i hembesök eller formella förhör med personer inom ramen för den nationella lagstiftningen”. I EU-rättsakter som antagits efter inrättandet av Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo) och efter de befogenheter som tilldelats den i enlighet med rådets förordning (EU) 2017/1939 har motsvarande förbud inte längre utfärdats.

Bestämmelserna om kommissionens granskningsbefogenheter som innebär utövning av offentlig makt är av betydelse med avseende på bestämmelsen om suveränitet i 1 § 1 mom. i grundlagen. Andra än nationella myndigheters betydande utövning av offentlig makt i medlemsländerna har utvidgats i fråga om unionens befogenheter. Riksdagen godkände Lissabon-fördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, som gäller saken, i kvalificerad ordning enligt 95 § 2 mom. i grundlagen. Möjligheten att inrätta Eppo var en av orsakerna till att Lissabonfördraget har satts i kraft i s.k. inskränkt grundlagsordning (GrUU 13/2008 rd, s. 8).

Bestämmelser om rätt unionens institutioner, organ och byråer att vid behov utföra granskningar på plats i medlemsstaterna ingår i budgetförordningen och i sektorvisa bestämmelser. Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) har befogenheter särskilt i enlighet med förordningarna (Euratom, EG) nr 2185/96 och (EU, Euratom) nr 883/2013 att utföra administrativa undersökningar, inklusive granskningar och kontroller på plats för att utreda om det är fråga om bedrägeri, korruption eller annan olaglig verksamhet som skadar unionens ekonomiska intressen. Sektorvisa bestämmelser om kommissionens granskningsbefogenheter ingår i artikel 14.5 i EU-förordningen. Europeiska unionens institutioners verksamhet som utövare av offentlig makt regleras av EU:s stadga.

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Till de centralaste metoderna hör att stifta lagar som tryggar och preciserar utövningen av en grundläggande fri- och rättighet (se RP 309/1993 rd, s. 75/II). Grundlagsutskottet har senare betonat att man utifrån 1 § 3 mom. även kan dra den juridiska slutsatsen att det i den finska lagstiftningen inte finns skäl att efter-sträva lösningar som är i strid med unionsrätten (GrUU 79/2018 rd, s. 3, GrUU 15/2018 rd, s. 49, GrUU14/2018 rd, s. 13, GrUU 26/2017 rd, s. 42). EU-förordningens bestämmelser före-faller inte vad ordalydelsen beträffar göra det möjligt att föreskriva om en inskränkning av granskningar som kommissionen utför på plats. Det är dock i någon mån oklart huruvida en begränsning av kommissionens granskningsbefogenheter enligt EU-förordningen i den nationella lagstiftningen skulle leda till en konflikt med principen om unionsrättens företräde, eller skulle det vara fråga om att utnyttja nationellt handlingsutrymme. Under beredningen har man stannat för att det inte är skäl att använda ett eventuellt nationellt handlingsutrymme i propositionen så att man i en nationell förordning skulle försöka inskränka kommissionens granskningsbefogenheter vid granskningar som utförs på plats, inte ens när de utförs i hemfridsskyddade lokaler. Lagförslag nr 1 innehåller

således endast en informativ hänvisning enligt vilken bestämmelser om rätt att få information och granskningsrätt för kommissionen, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, revisionsrätten och Europeiska åklagarmyndigheten finns i Europeiska unionens lagstiftning. I enlighet med budgetförordningen ska varje person eller enhet som mottar medel från unionen samarbeta till fullo för att skydda unionens ekonomiska intressen och bevilja de rättigheter och den tillgång som krävs för att kommissionen, Europeiska åklagarmyndigheten när det gäller de medlemsstater som deltar i fördjupat samarbete enligt förordning (EU) 2017/1939, Olaf, revisionsrätten och, i tillämpliga fall, relevanta nationella myndigheter ska kunna utöva sina respektive befogenheter. Med tanke på stöddagarnas rättigheter är det väsentligt att i villkoren i ett beslut om beviljande av statsunderstöd ta in information om unionens institutioners, organs och byråers granskningsrätt.

Understöden beviljas i form av understöd för utvecklande av företag. Bestämmelser om befogenheter för vissa myndigheter som har granskningsrätt ingår i 18 § i stödlagen (758/2021) och i bestämmelsen har beaktats hemfriden som skyddas med stöd av 10 § i grundlagen (GrUU 39/2016 rd, GrUU 15/2014 rd, GrUU 29/2013 rd, GrUU 5/2010 rd). Det föreslås inga ändringar i stödlagens nuvarande bestämmelser när det gäller de nationella myndigheternas granskningsbefogenheter. Stödlagens tillämpningsområde utvidgades jämfört med tidigare genom 2021 års reform. Enligt den gällande stödlagen kan utvecklingsunderstöd beviljas för fiske, jordbruk och skogsbruk så att primärproduktion inom fiske, jordbruk eller skogsbruk samt förädling eller saluföring av jordbruksprodukter undantas från understöd. Inte heller efter utvidgningen är det i allmänhet fråga om verksamhet där näringsidkarens lokaler finns i utrymmen som reserverats för boende. Den egentliga kärnan för hemfriden har inte ansetts riskeras då man inspekterar lokaler där det utövas yrkesverksamhet och som också används för boende (GrUU/2010 rd s. 4). Med stöd av stödlagen utsträcks granskningar inte till hemfridsskyddade utrymmen som används för fast boende ens när en näringsidkarens lokaler finns i hans eller hennes bostad. Grundlagsutskottet har betonat att den bästa lösningen med tanke på skyddet för hemfriden är bestämmelser där granskningsbefogenheterna inte sträcker sig till bostäder. Detta svarar också mot den allmänna bestämmelsen i 17 § i statsunderstödslagen (GrUU 69/2002 rd, s. 3). I 10 § om granskningsbefogenheter i lagförslag nr 1 föreskrivs det om omfattningen av granskningsbefogenheterna för andra nationella aktörer än sådana som utför granskningar med stöd av stödlagen. I 10 § 1 mom. i lagförslag nr 1 föreskrivs det om rätt för den som utför granskningen att få tillträde till de lokaler och områden som den som är föremål för granskning besitter eller använder. Enligt förslaget får granskning utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur bara om de används för näringsverksamhet. Med stöd av 9 § 4 mom. i lagförslaget får myndigheterna anlita befullmäktigade granskare vid tillsynen. Grundlagsutskottet har brukat anse att kontrollbefogenheter som gör intrång i hemfriden innebär en rätt att befatta sig i betydande grad med skyddet för hemfriden som är garanterad var och en i grundlagen och att en enskild därmed inte kan få en sådan befogenhet genom en vanlig lag (GrUU 62/2010 rd s. 6/I, GrUU 48/2001 rd, s. 3/II och GrUU 30/2010 rd, s. 10/I). Därför får bara en i 9 § avsedd myndighet granska ett utrymme som används för boende av permanent natur (GrUU 46/2001 rd, s. 4–5). Grundlagsutskottet har emellertid ansett att det finns inga hinder för att föreskriva i lagen om rätt för en expert som står utanför myndighetsmaskineriet att assistera vid en inspektion ens när inspektionen görs i utrymmen som används för boende av permanent natur (GrUU 62/2010 rd, s. 6/II). På en utomstående experts rätt att bistå vid granskningar även i utrymmen som används för boende av permanent natur tillämpas 9 § 5 mom. Dessutom förutsätts att 39 § i förvaltningslagen ska iakttas vid granskningar. Enligt 10 § 3 mom. i grundlagen kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas. Grundlagsutskottet har ansett att ett ingrepp i hemfriden är godtagbart "för att brott skall kunna utredas", om åtgärden i bestämmelsen binds vid förekomsten av en konkret och specificerad orsak att misstänka att brott mot lagen har skett eller kommer att ske (GrUU 46/2001 rd, s. 3/II, GrUU

20/2001 rd, s. 3/II). Grundlagsutskottet har ansett att begränsningar i större omfattning är möjliga när de inte riktas mot en grundläggande fri- och rättighets kärnområde, men även då ska bestämmelserna uppfylla de allmänna förutsättningar som krävs av en lag som inskränker en grundläggande fri- och rättighet (se GrUU 3/2010 rd, s. 2/I samt GrUU 54/2006 rd, s. 2/I). Enligt utskottet riskeras inte heller den egentliga kärnan för hemfriden då man inspekterar lokaler där det utövas yrkesverksamhet och som också används för boende (GrUU 21/2010 rd s. 4). Granskningar i anslutning till övervakningen av användningen av medel är nödvändiga med tanke på allmänintresset också när den som är föremål för granskningen inte konkret misstänks för brott. Det anses finnas en godtagbar grund för inskränkningen av skyddet för hemfriden, den föreslagna inskränkningen är exakt angiven och begränsad till vad som är nödvändigt och bestämmelserna är proportionella i förhållande till medlemsstaternas skyldigheter som gäller kontroll och revisioner av unionens ekonomiska förvaltning. Bestämmelserna är således inte problematiska med avseende på förutsättningarna för att begränsa hemfridsskyddet som tryggas i grundlagen.

Överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

I lagförslag nr 1 ingår en bestämmelse enligt vilken även andra än myndigheter kan utföra granskningar som gäller understöd. Enligt lagförslaget kan vid granskningar anlitas en utomstående revisor, som ska vara en revisor som avses i revisionslagen (1141/2015). Granskningar kan således på en myndighets uppdrag utföras av en av Centralhandelskammarens revisionsnämnd godkänd revisor eller revisionssammanslutning eller av en av en handelskammarens revisionsutskott godkänd revisor eller revisionssammanslutning. Revisorer och revisionssammanslutningar utför revision inom de gränser som fastställts exakt i uppdraget.

I 124 § i grundlagen sägs det att offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Grundlagsutskottet har i samband med att grundlagen stiftades understrukit betydelsen av att rättssäkerheten och god förvaltningssed säkerställs genom bestämmelser, när förvaltningsuppgifter direkt genom lag förs över på andra än myndigheter (GrUB 10/1998 rd, s. 33/II).

Det är i många fall ändamålsenligt att de granskningsuppgifter som avses i lagförslaget anförtros fackmän inom revisionsbranschen. På så sätt kan man säkerställa att granskningarna utförs på ett korrekt och kostnadseffektivt sätt. Bestämmelser om att utomstående revisorer kan anlitas för granskningar, vilket föreslås i propositionen, motsvarar bestämmelserna om granskningsrätt i statsunderstödslagen. Beslut om de fortsatta åtgärder som behövs enligt granskningsobservationerna och vidtagandet av dessa åtgärder hör till myndighetens befogenheter.

Ålands självstyrelse

I 1 § 2 mom. i lagförslag nr 1 begränsas lagens tillämpningsområde till Fastlandsfinland. Lagen ska inte tillämpas i landskapet Åland.

Enligt 120 § i grundlagen har landskapet Åland självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland. Enligt 18 § i självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet bland annat i fråga om näringsverksamhet och främjande av sysselsättningen. De föreslagna lagarna ska inte tillämpas i landskapet Åland eller på program som genomförs av en myndighet i landskapet Åland och inte heller på stöd som beviljas av en myndighet eller någon annan offentlig aktör på Åland.

Enligt 59 b § 2 mom. i självstyrelselagen ska beslut som fattats inom Europeiska unionen beslutat genomföras efter samråd med landskapsmyndigheten så att samförstånd eftersträvas och landskapsmyndighetens ståndpunkter så långt som möjligt blir beaktade. Är landskapsmyndigheten och riksmyndigheten inte överens om vilka åtgärder som bör vidtas i en fråga som avses i detta moment, kan en rekommendation till avgörande begäras av Ålandsdelegationen.

Grundlagsutskottet har påpekat att artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen föreskriver att unionen ska respektera medlemsstaternas likhet inför fördragen samt deras nationella identitet, som kommer till uttryck i deras politiska och konstitutionella grundstrukturer, inbegripet det lokala och regionala självstyret (se GrUU 14/2018 rd, 39/2020 rd). Under beredningen av EU-förordningen beaktades särdragen hos Finlands konstitutionella system. Under förhandlingarna gjordes sådana ändringar i kommissionens förslag till EU-förordning som uttryckligen gör det möjligt att respektera medlemsstaterna konstitutionella identitet vid det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven. För landskapet Ålands självstyrelse är artikel 14.1 a i EU-förordningen av betydelse, eftersom där sägs att medlemsstaterna får ”utse ett eller, när så krävs enligt medlemsstatens konstitutionella ram, flera organ som ansvariga för förvaltningen av det ekonomiska bidraget från reserven”.

Bemyndiganden att utfärda förordning

Reserven genomförs nationellt i form av stöd för utvecklande av företag (2 § i lagförslag nr 1). Med stöd av stödlagens 6 § 3 mom., som ska tillämpas på beviljandet av understöd, får närmare bestämmelser om understödstagare utfärdas genom förordning av statsrådet. Grundlagens 80 § 1 och 2 mom. begränsar tolkningen av bemyndigandebestämmelserna och innehållet i bestämmelser som utfärdas med stöd av bemyndiganden och det går det inte att genom förordning utfärda allmänna rättsregler om frågor som hör till området för lag (se t.ex. GrUU 44/2010 rd, s. 4/II och GrUU 58/2010 rd, s. 3/I). Den exakthet som krävs av ett bemyndigande att utfärda förordning i 80 § 1 mom. i grundlagen får sitt materialrättsliga innehåll direkt från den tillämpliga EU-förordningens bestämmelser om stödberättigande åtgärder. Förordningsutfärdarens befogenheter begränsas av bestämmelserna om stödberättigande i artikel 5 i EU-förordningen, enligt vilken från reserven kan stödjas privata och offentliga företag, särskilt små och medelstora företag, egenföretagare, lokalsamhällen och organisationer som påverkas negativt av Storbritanniens utträde ur unionen. För att trygga en effektiv nationell tillämpning av förordningen bedöms det vara nödvändigt att utfärda närmare bestämmelser om de understödstagare som kan beviljas understöd för utvecklande av företag av reservens medel genom förordning av statsrådet. Det bemyndigande om att utfärda förordning om mottagare av understöd för utvecklande av företag som ingår i nationell lag bedöms vara ändamålsenligt för ett effektivt genomförande av EU-förordningens bestämmelser om potentiella stödtagare.

På ovannämnda grunder kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Eftersom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1755 om inrättande av brexitjusteringsreserven innehåller bestämmelser som det föreslås att kompletteras genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven, nedan *reserven*. Genom denna lag kompletteras den nationella tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1755 om inrättande av brexitjusteringsreserven, nedan *EU-förordningen*.

Denna lag tillämpas inte i landskapet Åland.

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

På beviljande, utbetalning, uppföljning, granskning och återkrav av stöd som beviljas av reservens medel tillämpas vad som föreskrivs om understöd för utvecklande av företag i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 (758/2021) och på andra ställen i lag, om inte något annat följer av denna lag.

2 kap.

Myndigheter och deras uppgifter

3 §

Arbets- och näringsministeriets uppgifter

Arbets- och näringsministeriet är det i Europeiska unionens lagstiftning om reserven avsedda organ som ansvarar för förvaltningen och som sköter i artikel 14 i EU-förordningen avsedda uppgifter som inte enligt bestämmelserna är någon annan myndighets uppgift.

Arbets- och näringsministeriet beslutar om anvisandet av reservens medel till de organ som förmedlar medlen inom ramen för de anslag som tagits in i statsbudgeten.

4 §

Närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter och behörighet

Närings-, trafik- och miljöcentralerna är de organ som förmedlar stöd från reserven. De förmedlande organen sköter de uppgifter i anslutning till reserven som de ålagts i denna lag och annanstans i lag för arbets- och näringsministeriet som ansvarar för förvaltningen och på dess ansvar.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna är sådana statsbidragsmyndigheter som avses i statsunderstödslagen (688/2001) i ärenden som gäller sådana från reserven finansierade understöd som de administrerar.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska dessutom

1) utarbeta den beskrivning av förvaltnings- och kontrollsystemet som avses i EU-förordningen, när det är fråga om det förmedlande organets egen verksamhet för att sköta uppgifter med anknytning till reserven, och hålla beskrivningen uppdaterad,

2) registrera och lagra de uppgifter om utgifter som orsakats av understöd som organet beviljat och andra uppgifter som behövs för att tillämpa denna lag i det elektroniska informationssystem som avses i 6 §,

3) inom den tid som arbets- och näringsministeriet bestämmer ge en förvaltningsförklaring som motsvarar förvaltningsförklaringen enligt EU-förordningen om de understöd som organet beviljat från reserven.

Bestämmelser om de behöriga närings-, trafik- och miljöcentraler som sköter de uppgifter som föreskrivs för närings-, trafik- och miljöcentralerna finns i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) och i den statsrådsförordning som har utfärdats med stöd av den.

5 §

Finansministeriets finanscontrollerfunktionens uppgifter

Finansministeriets finanscontrollerfunktion är oberoende revisionsorgan enligt EU-förordningen och svarar för de uppgifter som anges i den lagstiftning från Europeiska unionen som ska tillämpas på reserven och för de uppgifter som avses i denna lag.

Finanscontrollerfunktionen utarbetar och uppdaterar den beskrivning av förvaltnings- och kontrollsystemet som avses i EU-förordningen, när det är fråga om funktionens egen verksamhet.

Dessutom underrättar finanscontrollerfunktionen arbets- och näringsministeriet och den behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen om resultaten av de granskningar som funktionen utfört samt utarbetar ett sammandrag av de granskningar som funktionen utfört av användningen av reserven för medlemsstatens ansökan om det ekonomiska bidraget från reserven.

3 kap.

Uppföljning och tillsyn

6 §

Det informationssystem som används för att administrera reserven

Det informationssystem som avses i 28 § 1 mom. i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 ska användas för att administrera reserven.

7 §

Myndigheternas rätt att lämna ut uppgifter och rätt att få information

Arbets- och näringsministeriet och finansministeriets finanscontrollerfunktion samt närings-, trafik- och miljöcentralerna har för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag och i Europeiska unionens lagstiftning rätt att trots sekretessbestämmelserna avgiftsfritt från en annan myndighet och en aktör som sköter ett offentligt uppdrag få nödvändiga uppgifter om den ekonomiska ställningen och affärs- och yrkesverksamheten för fysiska personer och juridiska personer som ansöker om och får stöd, om den finansiering som beviljats sökande och mottagare av offentliga medel och om andra omständigheter som är av betydelse med tanke på stödet. Arbets- och näringsministeriet och finansministeriets finanscontrollerfunktion samt närings-, trafik- och miljöcentralerna har rätt att få de nödvändiga uppgifter som avses i detta moment om användningen av stöd även från stödtagaren.

Arbets- och näringsministeriet och finansministeriets finanscontrollerfunktion samt närings-, trafik- och miljöcentralerna har trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut de nödvändiga uppgifter som avses i denna paragraf till andra myndigheter, aktörer som sköter offentliga uppdrag och Europeiska unionens institutioner, organ och byråer för skötseln av deras lagstadgade uppgifter.

4 kap.

Granskningar

8 §

Europeiska unionens institutioners, organs och byråers granskningsrätt

Bestämmelser om granskningsrätt för Europeiska kommissionen, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning, Europeiska revisionsrätten, Europeiska åklagarmyndigheten samt Europeiska unionens andra institutioner, organ och byråer finns i Europeiska unionens lagstiftning.

9 §

De nationella myndigheternas granskningsrätt

Finansministeriets finanscontrollerfunktion har rätt att utföra granskningar av arbets- och näringsministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralerna samt mottagarna av det understöd som avses i 5 § i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 för utförandet av de uppgifter som föreskrivs i denna lag.

Arbets- och näringsministeriet har rätt att utföra granskningar av närings-, trafik- och miljöcentralerna samt av mottagare och sökande av de understöd som organen beviljar för utförandet av de uppgifter som föreskrivs i denna lag.

Bestämmelser om rätt för arbets- och näringsministeriet och närings-, trafik- och miljöcentralerna samt en revisor som anlitas av dem att granska understödssökandens och understödstagarens affärsverksamhet finns dessutom i 18 § i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028.

Finansministeriets finanscontrollerfunktion, arbets- och näringsministeriet samt närings-, trafik- och miljöcentralerna kan utföra granskningen själv eller befullmäktiga någon annan myndighet som utför granskningsarbete eller en revisor att utföra granskningen för deras räkning. Revisorn ska vara en revisor eller revisionsammanslutning som avses i revisionslagen (1141/2015) eller lagen om revision inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (1142/2015). En befullmäktigad revisionsammanslutning ska utse en revisor som är huvudansvarig för revisionen.

En utomstående expert kan bistå vid revisionen på arbets- och näringsministeriets begäran. På en revisor och utomstående expert tillämpas 14 och 15 § i statstjänstemannalagen (750/1994)

samt bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när denne sköter uppgifter som föreskrivs i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

10 §

Granskarens behörighet

Finansministeriets finanscontrollerfunktion, arbets- och näringsministeriet närings-, trafik- och miljöcentralerna och en i 9 § avsedd myndighet och revisor som de befullmäktigat har rätt att få tillträde till byggnader, lokaler och platser som är av betydelse för beviljandet och användningen av stödet. En granskning får utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur endast om yrkesverksamhet utövas i dem. En granskning i utrymmen som används för boende av permanent natur får utföras endast av finansministeriets finanscontrollerfunktion, arbets- och näringsministeriet samt närings-, trafik- och miljöcentralerna. På en utomstående experts rätt att bistå vid granskningen i utrymmen som används för boende av permanent natur tillämpas vad som föreskrivs i 9 § 5 moment.

En granskare har rätt att granska alla uppgifter, utredningar, handlingar, informationssystem, upptagningar, annat material och omständigheter som behövs med tanke på granskningen. Granskaren har rätt att omhänderta det material som avses i detta moment, om det förutsätts för att granskningen ska kunna utföras på behörigt sätt. Handlingarna och annat material som omhändertagits ska utan dröjsmål returneras när granskningen inte längre kräver att de är omhändertagna.

På granskningen tillämpas dessutom vad som föreskrivs i 39 § i förvaltningslagen (434/2003).

11 §

Handräckning

Finansministeriets finanscontrollerfunktion, arbets- och näringsministeriet, närings-, trafik- och miljöcentralerna och de myndigheter som de befullmäktigat och revisor som avses i 9 § samt Europeiska unionens behöriga institutioner, organ och byråer har rätt att få handräckning av polis-, tull-, skatte- och utökningsmyndigheterna vid utförandet av granskning.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

12 §

Bevarande av bokföringsmaterial och andra verifierationer

Arbets- och näringsministeriet, det förmedlande organet och finansministeriets finanscontrollerfunktion ska bevara de verifierationer som hänför sig till verkställigheten av denna lag till utgången av 2029, om inte en längre bevarandetid förutsätts i nationell lagstiftning eller i Europeiska unionens lagstiftning om stöd av mindre betydelse eller statsstöd.

13 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om temporär ändring av lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028 (758/2021) 3 och 21 § samt 28 § 1 mom. och
fogas temporärt till lagen nya 12 a och 14 a § som följer:

3 §

Finansiering av understöd

Understöd enligt denna lag kan finansieras med nationella medel och Europeiska unionens medel. När Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd ska vid beviljandet av understöden beaktas målen för Finlands regional- och strukturpolitiska program 2021–2027 eller målen för användningen av något annat av Europeiska unionens finansieringsinstrument.

När Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd enligt denna lag, tillämpas vad som föreskrivs i 28, 30, 37–39, 42, 46–54 och 75 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (757/2021). På sådana understöd som finansieras med Europeiska unionens medel och som beviljas från brexitjusteringsreserven tillämpas dock endast 30 § i lagen finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

12 a §

Ansökan om understöd från brexitjusteringsreserven

En i 12 § avsedd ansökan om utvecklingsunderstöd för företag av medel som beviljas från brexitjusteringsreserven ska göras senast den 31 augusti 2023.

14 a §

Utbetalning av understöd som beviljats från brexitjusteringsreserven

Understöd ska betalas senast den 31 december 2023, om inte något annat följer av särskilda skäl.

21 §

Förvaring av handlingar

Understödstagaren är skyldig att förvara allt bokföringsmaterial och övrigt material som anknyter till ett projekt på ett sådant sätt att det är möjligt att övervaka användningen av understödet. Bestämmelser om förvaring av bokföringsmaterial finns i 2 kap. 9 och 10 § i bokföringslagen

(1336/1997). Övrigt material som anknyter till projektet ska bevaras i minst fem år. När det gäller projekt som finansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder finns det dessutom bestämmelser om förvaring av handlingar i 46 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

Understödsdagaren är skyldig att bevara allt bokföringsmaterial och övrigt material som anknyter till understöd som finansieras med medel från brexitjusteringsreserven till och med den 31 december 2029, om inte en längre bevarandetid förutsätts någon annanstans i lag eller i Europeiska unionens lagstiftning.

Bestämmelser om bevarande av bokföringsmaterial och andra verifikationer hos myndigheter som deltar i genomförandet av reserven finns i 12 § i lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven (/).

28 §

Informationssystem

Ärenden som gäller understöd enligt denna lag administreras i ett elektroniskt informationssystem. Arbets- och näringsministeriet är den i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) avsedda informationshanteringsenheten för informationssystemet. I informationssystemet lagras den information som behövs för att sköta de uppgifter enligt denna lag och lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd samt fortsatta åtgärder, tillsyn och granskning.

Denna lag träder i kraft den 20 _____ och gäller och med den 1 januari 2027.

3.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) 3 § 1 mom. 11 punkten,
sådan den lyder i lag 759/2021, som följer:

3 §

Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområde och uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralerna sköter inom följande verksamhetsområden de uppgifter
som särskilt föreskrivits för dem:

11) vissa uppgifter för genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska
program, nationella uppgifter för genomförande av brexitjusteringsreserven och regionutvecklingsuppgifter i anslutning till de sektorer som avses i detta moment.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 7 punkten,
sådan den lyder i lag 763/2021, som följer:

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

7) skötseln av uppgifter som anges i 8 § i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning
av strukturfondsverksamheten (7/2014), 9 § 1 mom. 7 punkten i lagen om utveckling av region-
erna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021) samt
3 § 1 mom. i lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven (/),

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 5 och 7 § i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021) 5 § 1 punkten och 7 § 1 mom. som följer:

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *region* landskapens områden enligt lagen om indelningen i välfärdsområden och landskap (614/2021) med undantag av landskapet Åland,

7 §

Landskapsförbund

Varje landskap som avses i lagen om indelningen i välfärdsområden och landskap ska ha ett landskapsförbund. Kommunerna i regionen ska vara medlemmar i landskapsförbundet för sin region.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 15 september 2022

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä

2.

Lag

om temporär ändring av lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–2028

I enlighet med riksdagens beslut
ändras temporärt i lagen om statsunderstöd för utvecklande av företagsverksamhet 2021–
2028 (758/2021) 3 och 21 § samt 28 § 1 mom. och
fogas temporärt till lagen nya 12 a och 14 a § som följer:

Gällande lydelse

3 §

Finansiering av understöd

Understöd enligt denna lag kan finansieras med nationella medel och *delfinansieras med* Europeiska unionens medel. När Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd ska vid beviljandet av understöden beaktas målen för Finlands regional- och strukturpolitiska program 2021–2027 eller målen för användningen av något annat av Europeiska unionens finansieringsinstrument.

När Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd enligt denna lag, tillämpas vad som föreskrivs i 28, 30, 37–39, 42, 46–54 och 75 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (757/2021).

Ny paragraf

Föreslagen lydelse

3 §

Finansiering av understöd

Understöd enligt denna lag kan finansieras med nationella medel och Europeiska unionens medel. När Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd ska vid beviljandet av understöden beaktas målen för Finlands regional- och strukturpolitiska program 2021–2027 eller målen för användningen av något annat av Europeiska unionens finansieringsinstrument.

När Europeiska unionens medel används för att finansiera understöd enligt denna lag, tillämpas vad som föreskrivs i 28, 30, 37–39, 42, 46–54 och 75 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (757/2021). *På sådana understöd som finansieras med Europeiska unionens medel och som beviljas från brexitjusteringsreserven tillämpas dock endast 30 § i lagen finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.*

12 a §

Ansökan om understöd från brexitjusteringsreserven

En i 12 § avsedd ansökan om utvecklingsunderstöd för företag av medel som beviljas från

Gällande lydelse

Ny paragraf

21 §

Förvaring av handlingar

Understödstagaren är skyldig att förvara allt bokföringsmaterial och övrigt material som anknyter till ett projekt på ett sådant sätt att det är möjligt att övervaka användningen av understödet. Bestämmelser om förvaring av bokföringsmaterial finns i 2 kap. 9 och 10 § i bokföringslagen (1336/1997). Övrigt material som anknyter till projektet ska bevaras i minst fem år. När det gäller projekt som finansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder finns det dessutom bestämmelser om förvaring av handlingar i 46 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

28 §

Informationssystem

Föreslagen lydelse

brexitjusteringsreserven ska göras senast den 31 augusti 2023.

14 a §

Utbetalning av understöd som beviljats från brexitjusteringsreserven

Understöd ska betalas senast den 31 december 2023, om inte något annat följer av särskilda skäl.

21 §

Förvaring av handlingar

Understödstagaren är skyldig att förvara allt bokföringsmaterial och övrigt material som anknyter till ett projekt på ett sådant sätt att det är möjligt att övervaka användningen av understödet. Bestämmelser om förvaring av bokföringsmaterial finns i 2 kap. 9 och 10 § i bokföringslagen (1336/1997). Övrigt material som anknyter till projektet ska bevaras i minst fem år. När det gäller projekt som finansieras med medel från Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder finns det dessutom bestämmelser om förvaring av handlingar i 46 § i lagen om finansiering av projekt inom regionutveckling och Europeiska unionens regional- och strukturpolitik.

Understödstagaren är skyldig att bevara allt bokföringsmaterial och övrigt material som anknyter till understöd som finansieras med medel från brexitjusteringsreserven till och med den 31 december 2029, om inte en längre bevarandetid förutsätts någon annanstans i lag eller i Europeiska unionens lagstiftning.

Bestämmelser om bevarande av bokföringsmaterial och andra verifikationer hos myndigheter som deltar i genomförandet av reserven finns i 12 § i lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven (/).

28 §

Informationssystem

Gällande lydelse

Ärenden som gäller understöd enligt denna lag administreras i ett elektroniskt informationssystem. Arbets- och näringsministeriet är den i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) avsedda informationshanteringsenheten för informationssystemet. I informationssystemet lagras den information som behövs för att sköta de uppgifter enligt denna lag som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd samt fortsatta åtgärder, tillsyn och granskning.

Föreslagen lydelse

Ärenden som gäller understöd enligt denna lag administreras i ett elektroniskt informationssystem. Arbets- och näringsministeriet är den i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) avsedda informationshanteringsenheten för informationssystemet. I informationssystemet lagras den information som behövs för att sköta de uppgifter enligt denna lag *och lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven* som gäller ansökan om, beviljande, utbetalning och uppföljning av understöd samt fortsatta åtgärder, tillsyn och granskning.

*Denna lag träder i kraft den 20 och gäller
och med den 1 januari 2027.*

3.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) 3 § 1 mom. 11 punkten, sådan den lyder i lag 759/2021, som följer:

Gällande lydelse

3 §

Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområde och uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralerna sköter inom följande verksamhetsområden de uppgifter som särskilt föreskrivits för dem:

11) vissa uppgifter för genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program och regionutvecklingsuppgifter i anslutning till de sektorer som avses i detta moment.

Föreslagen lydelse

3 §

Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområde och uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralerna sköter inom följande verksamhetsområden de uppgifter som särskilt föreskrivits för dem:

11) vissa uppgifter för genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska program, *nationella uppgifter för genomförande av brexitjusteringsreserven* och regionutvecklingsuppgifter i anslutning till de sektorer som avses i detta moment.

Denna lagen träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 6 § i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Enheten för utredning av grå ekonomi (1207/2010) 6 § 1 mom. 7 punkten,
sådan den lyder i lag 763/2021, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

7) skötseln av uppgifter som avses i 8 § i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten (7/2014) och 9 § 1 mom. 7 punkten i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021),

Föreslagen lydelse

6 §

Syftet med fullgöranderapporter

Fullgöranderapporter utarbetas till stöd för

7) skötseln av uppgifter som anges i 8 § i lagen om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten (7/2014), 9 § 1 mom. 7 punkten i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021) *samt 3 § 1 mom. i lagen om det nationella genomförandet av brexitjusteringsreserven (/),*

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 5 och 7 § i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utveckling av regionerna och genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik (756/2021) 5 § 1 punkten och 7 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

5 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *region* landskapens områden enligt lagen om *landskapsindelning* (1159/1997) med undantag av landskapet Åland,

7 §

Landskapsförbund

Varje landskap som avses i lagen om *landskapsindelning* ska ha ett landskapsförbund. Kommunerna i regionen ska vara medlemmar i landskapsförbundet för sin region.

Föreslagen lydelse

5 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *region* landskapens områden enligt lagen om *indelningen i välfärdsområden och landskap* (614/2021) med undantag av landskapet Åland,

7 §

Landskapsförbund

Varje landskap som avses i lagen om *indelningen i välfärdsområden och landskap* ska ha ett landskapsförbund. Kommunerna i regionen ska vara medlemmar i landskapsförbundet för sin region.

Denna lag träder i kraft den 20 .